

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIETEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 5/2025

Articles
in English
acatiimi.fi

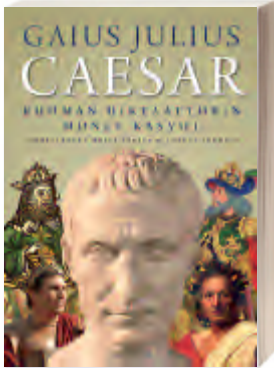
Vuoden tieteentekijä

Timo R. Stewart:
"On tuotava esille myös se,
missä tieto on epävarmaa
tai mitä ei tiedetä."

Teema Tohtorien monet urapolut / **Fakta** Akateemiset palkat pohjoismaisessa vertailussa
Tieteen vapaus Opetuksen vaikeat aiheet / **Luottamusmiestoiminta** Liiton jäsenille

Tiedon valoa syksyyn

Tilaa kätevästi verkkokaupastamme | kauppa.gaudeamus.fi

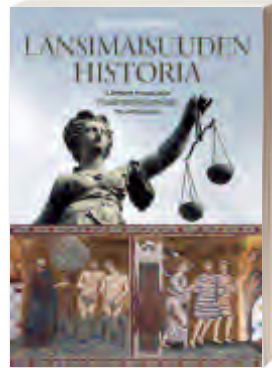
Jokela & Vanhala (toim.)
Gaius Julius Caesar
Kanava-palkintoehdokas!

Antiikin tunnetuin roomalainen herättää vahvoja ja ristiriitaisiakin mielikuvia. Teos tutustuttaa päähenkilönsä ihmisenä, jumalten suosikkina, julmana diktaattorina, älykkäänä strategina, kirjailijana ja rakastajana.

Ira Jänis-Isokangas
Kohtalona gulag
Vuoden historiategos -ehdokas!

Vavisuttava näkymä suomalaisten loikkareiden elämään Neuvostoliiton gulag-järjestelmässä. Kirjeistä ja muistelmista sekä arkistoaineistosta paljastuu synkkä kuva työleirien, parakkikylien ja lastenkotien arjesta.

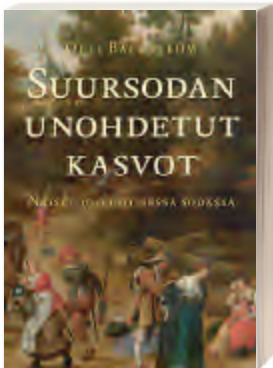
Jukka Korpela
Länsimaisuuden historia

Demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaatte ovat uhattuina ympäri maailmaa. Teos on syvälinen analyysi läntisten instituutioiden ja eurooppalaisen arvomaailman synnystä ja kehitysvaiheista antiikista nykypäivään.

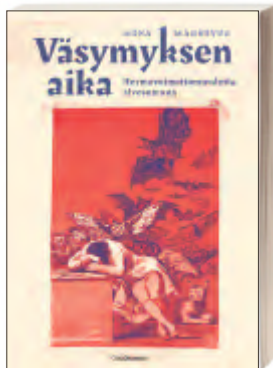
Minna Silver
Elää ja kuolla muinaisessa Jerikossa

Jeriko on yksi maailman vanhimmista asutuskeskuksista. Tunnettu arkeologi johdattaa muinaisen kaupungin arvoituksiin. Keitä Jerikossa asui? Alkoiko kaupungistuminen siellä jo kivikaudella?

Olli Bäckström
Suursodan unohdetut kasvat
Vuoden historiategos -ehdokas!

Taistelijoita, vakoojia, pakolaisia, hallitsijoita... Perinteisen sotahistorian rajoja rikkova kirja nostaa esiin naisten kokemukset ja moninaiset roolit Eurooppaa järjestyneessä 30-vuotisessa sodassa.

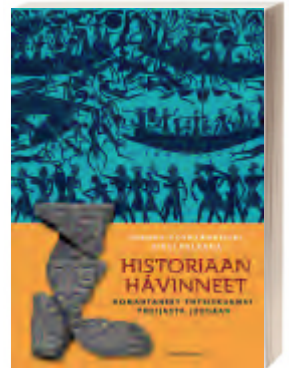

Mona Mannevuori
Väsymyksen aika
Moderni yhteiskunta toi mukanaan kiihkeän elämänmenon, mutta myös väsymyksen, stressin ja aivosumun. Uutuus johdattaa lääketieteen historiaan ja kuvaa samalla työelämän muutosta, terveyskansalaisuutta ja arjen lääketieteellistymistä.

Veli-Pekka Lehtola
Kenen maa, kenen ääni?
Vuoden historiategos -ehdokas!

Onko saamelaisten ja suomalaisten historia pelkkää vallan ja haltuunoton historiaa? Teos valottaa rinnakkaineloa esihistoriasta nykypäivään ja tuo esiin saamelaisten oman poliittisen toiminnan.

Töyräänvuori & Valkama
Historiaan hävinneet

Aikamatka vie yli kahden vuosituhannen takaiselle Välimeren alueelle luonnonkatastrofien ja suurten imperiumien valtapolitiikan keskelle. Miksi yhteiskunnat Troijasta Juudaan romahtivat?

ANTTI PAJALA
puheenjohtaja, Tieteentekijät

Neuvottelut työhyvinvoinnin parantamisesta

Kevään työehtosopimusneuvotteluissa ongelmana oli lopulta vain yksi asia. Työnantajan tärkein tavoite oli kontaktiopetuksen tuntikattojen poistaminen työehtosopimuksesta. Työnantajan mukaan työehtosopimus tulisi opetuksen osalta päivittää. Mitä päivittäminen käytännössä tarkoitti, jäi kevään neuvotteluissa aukeamatta ainakin minulle. Pääasia tuntui olevan ainoan opetus- ja tutkimushenkilökunnan työaikaan rajaavan klausuulin poistaminen työehtosopimuksesta.

Valtakunnansovittelijan sovintoesitys paikallisine kokeilumahdollisuuksineen lienee hänen paras tulkinsa yliopistotyönantajan ajatuksista. Ainakin esitys kelpasi molemmille neuvotteluosapuolille. Syksyn myötä sovintoesityksen mahdollistamat paikalliset neuvottelut ovatkin yliopistoilla tarpeen mukaan hiljakseen käynnistyneet.

Tähän mennessä kuulemani perusteella ääripäät ovat löytymässä. Eräässä yliopistossa tarjottiin jossain vaiheessa suoraan sovintoesityksen mallia. Toisessa on esitetty, ettei tehdä mitään. Lopulta kuitenkin erilaisia neu-

votteluesityksiä tuodaan parhaillaan paikallisiin neuvottelupöytiin.

Rakentaakseen tulevaa pitää tuntee nykyinen. Kokonaistyöajassa työskentelevien tärkein työaikaan ohjaava dokumentti on järjestelmän alusta alkaen ollut vuotuinen työsuunnitelma. Työsuunnitelmista selviää opetus-, tutkimus- ja muihin tehtäviin käytetty työaika yksiköissä ja yliopistoilla. Työsuunnitelma on yksi esimiestyön ja johtamisen välineistä yli-

opistoilla. Huolellisesti laadittu 1612 tunnin työsuunnitelma on työntekijän etu ja suoja.

Paikallisten neuvottelu-esitysten on vahvasti perustuttava olemassa oleviin työsuunnitelmiin. Myös valtakunnansovittelijan hahmot-

telemalla esityksellä lienee vaikutuksensa. Erityisesti siinä mielessä, että kaiken tavoite on parantaa työntekijöiden työhyvinvointia.

Syksyllä alkavien neuvottelujen lopputuloksina nähtäneen paikallisia sopimuksia. Yhtä hyvin joissain paikoissa voidaan todeta jatkettavan nykyiseen malliin. Etenkin, jos työsuunnitelmat tehdään jatkossa hyvin ja niitä käytetään tehokkaasti yliopistojen esimiestyössä ja johtamisessa. ▲

**Rakentaakseen
tulevaa
pitää tuntee
nykyinen.**

ARTIKKELIT

- 8 **Teema**
Urapolkujen risteyksessä
Tohtorit työllistyvät usein myös yliopistojen ulkopuolelle.
- 26 **Kiperä kysymys**
Millaista turvaa uusi työttömyyskassa tarjoaa?
- 30 **Henkilö**
Vuoden tieteenekijä
Timo R. Stewart
- 40 **Edunvalvonta**
Luottamusmies turvaa liiton jäsenen oikeuksia
- 44 **Informaatioala**
Kirjasto on tiedeyhteisön aktiivinen muisti
Informaatioalan akateemiset täyttää 60 vuotta.
- 48 **Tieteen vapaus**
Opetuksen vaikeat aiheet
Mitä opettaja saa sanoa?

VAKIOT

- 3 **Pääkirjoitus**
Antti Pajala, Tieteentekijät
- 6 **Oivallus**
Olli Seuri
- 18 **Nyt**
- 20 **Essee**
Avoimempaa tiedettä rahoitusta uudistamalla.
- 25 **Kolumni**
Mari Murtonen: Suomeen tarvitaan korkeakoulupedagogiikan viitekehys.
- 28 **Maailmalta**
News in English
- 38 **Fakta**
Vertailussa akateemiset palkat Pohjoismaissa
- 51 **Gallup**
Millaiset ovat kokemuksesi etätöistä?
- 52 **Inspiraatio**
- 54 **Kysy asiantuntijalta**
Miten järjestyy tutkijavaihto ulkomaille?
- 56 **Yhteystiedot**

ARTICLES IN ENGLISH: ACATIIMI.FI

3 Editorial

Antti Pajala: Negotiations on improving workplace well-being.

20 Essay

More open science through updated funding.

25 Column

Mari Murtonen; Finland needs a higher education policy framework.

30 Person

Academic of the Year 2025 Timo R. Stewart

40 Advocacy

The shop steward safeguards the rights of union members.

48 Freedom of Science

Difficult subjects in teaching – what is a teacher allowed to say?

ARTIKLARNA PÅ SVENSKA: ACATIIMI.FI

3 Ledare

Antti Pajala: Förhandlingar om att förbättra arbetsvälbefinnandet.

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA
YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

ILMESTYMISPÄIVÄ 5/2025

28.11.2025

28. VUOSIKERTA

painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO

acatiimi.fi

JULKAISIJAT

Professoriliitto ry, Tieteentekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA

Eeva Ylitalo

eeva.ylitalo@otava.fi

TOIMITUS

Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO

Leena Kurkinen (Professoriliitto),
Johanna Wartio (Tieteentekijät),
Eevastiina Aho (Tieteentekijät),
Santeri Palviainen (YLL),
Juha Rouvinen (Professoriliitto) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

KANSI

Anna-Kaisa Jormanainen

PAINOPIIKKA

Punamusta

ISSN

1455-1608

ILMOITUKSET

Saarsalo Oy

Minna Alho

puh. 044 768 6009

minna.alho@saarsalo.fi

ILMOITUSHINNASTO

1/1 Takakansi 4-väri 1 790 €, 1/1 muut sivut

4-väri 1 190 €, 1/2 4-väri 890 €,

aukeama 4-väri 1 790 €

MEDIAKORTTI

acatiimi.fi/mediakortti

PALAUTE

palaute@acatiimi.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Ilmoita osoitteenmuutoksesta
omaan liittoon

Oivallus

Akateeminen etu

Vasta väitöskirjaa tehdessä alkaa avautua, mitä tiede oikeastaan on. Siksi tutkijatausta auttaa tekemään työtä syvällisemmin myös akatemian ulkopuolella.

”**I**hminen voi valmistua maisteriksi, mutta hänellä saattaa silti olla hyvin naiivi tiedekäsitys. Ajattelen, että vasta väitöskirja- tai postdoc-vaiheessa pääsee sisälle siihen, minkälainen erityinen yhteiskunnallisen tiedon muoto tiede on.

Rooli tutkijana ja työ akatemiassa on antanut minulle akateemisen maailman ymmärryksen. On selvää, että siitä on ollut hyötyä työssä akatemian ulkopuolella, toimittajana ja tietokirjailijana.

Toimittajana olen esimerkiksi tehnyt satoja tutkijahaastatteluita. Tutkijataustani ansiosta minun on ollut helpompi rakentaa verkostoja ja luottamusta. Olen pystynyt kysymään ja kehystämään paremmin, löytämään uusia näkökulmia.

Tieteen tekeminen on auttanut minua hahmottamaan omaa rooliani ja suhdettani tietoon ja tiedon tuottamiseen. Luulen, että sama pätee, jos ihminen työskentelee vaikka ajatushautomossa tai virkahenkilönä. Tutkijataustan arvo on siinä, että ymmärtää, miten inhimillistä tiede loppujen lopuksi on. Yksi tapa tarkastella ja ymmärtää maailmaa.

Toimittajan rooli on olla myös knowledge broker, tiedon välittäjä ja tulkitsija yleisön ja esimerkiksi tieteen välillä. Käsiteltävästä aiheesta pystyy poimimaan olennaisen kirkkaasti ja nopeasti, kun ymmärtää oman roolinsa ja yleisön tarpeet – mutta myös sen, miten tietoa tuotetaan.” ▲

OLLI SEURI

Uusi Juttu -julkaisun perustaja ja päätoimittaja, journalistiikan dosentti Jyväskylän yliopistossa

Koulutus: yhteiskuntatieteiden tohtori (2016)

Tausta: Työskenteli Ylellä lähes 15 vuotta. Tampereen yliopiston journalistiikan työelämäprofessori 2019–2020, tutkijatohtori 2020–2021

Motto: “You’re gonna have to serve somebody” (Bob Dylan)

Finna tarjoaa polkuja tutkittuun tietoon!

Tutkimukselle omistettu sisältökokonaisuus Finna.fi-hakupalvelussa on uudistunut. Löydät sieltä esimerkiksi:

- ✓ avoimia tutkimusjulkaisuja helposti yhdestä paikasta
- ✓ aineistoja ja ideoita omaan tutkimukseen.

finna.fi/oikopolku

AVOIMIA TUTKIMUSJULKAISUJA • AINEISTOPAKETTEJA • RAPORTTEJA • TILASTOJA • ARTIKKELEITA

Näyttävästi Musiikkitalossa!

Järjestä jopa **1700** hengen tapahtumat, kokoukset ja kongressit Helsingin ytimessä.

Tutustu tarjontamme: musiikkitalo.fi/yritystapahtumat

Teema

Urapolkujen risteyksessä

Moni tohtori työllistyy muualle kuin yliopistolle.
Miten tutkijataustaa voi hyödyntää yrityksessä,
säilyykö yhteys akatemiaan ja
onnistuuko paluu, jos sitä haluaa?

TERHI HAUTAMÄKI

ANNA-KAISA JORMANAINEN

”Olen meidän talon ykkös-sudenkorentotyyppi.” Näin kertoo konsultointiyritys Swecossa työskentelevä **Jaakko Ilvonen**.

Tutkijataustainen Ilvonen on löytänyt oman alan työnsä yritys-sektorilta. Sudenkorennoista väitellyt biologi olisi tuskin osannut kuvitella sitä etukäteen. Hän hyödyntää konkreettisesti osaamista, jota hän hioi väitöskirjatutkijana Turun yliopistossa ja Suomen ympäristökeskuksessa.

Ympäristöalan konsulttiyhtiön luonto-asiantuntijana hän on muun muassa päässyt maastoon tekemään sudenkorentoselvityksiä. Jos asiakas haluaa perustaa esimerkiksi datakeskuksen tai tuulivoimala-alueen, luonto-asiantuntija selvittää alueen lajistoa ja sen vaikutusta rakentamiseen.

”Repertuaariin kuuluvat hyönteisselvitykset ja lintuselvitykset, ja lepakkoselvityksiäkin tein kesällä. Jos sitten löytyy vaikka huuhkajan pesäpaikka, täytyy asiakkaan suureksi harmitukseksi kertoa, että tähän ei nyt saakaan rakentaa.”

Noin puolet työstä on selvitysten valvontaa ja organisointia projektipäällikkönä. Sitä tehtävää hän hoitaa tällä hetkellä useassa datakeskushankkeessa.

AKATEEMISET HARRASTUKSET

Tutkijakoulutettujen määrä Suomessa on yli kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Vaikka yliopisto on tutkijakoulutettujen yleisin työpaikka, yliopistot työllistävät tohtoreista vain noin kolmanneksen. Erot tieteenalojen välillä ovat suuria: yhteiskuntatieteellisiltä aloilta jäädään useammin yliopistoon kuin teknillisiltä aloilta. Kolmannes työllistyy yrityksiin tai yrittäjäksi ja kolmannes julkiselle sektorille: kunnille, valtiolle ja tutkimuslaitoksiin ⁽¹⁾.

Ilvonen ei ollut opiskeluaikanaan ajatellut työtä yksityisellä puolella tai julkishallinnossa. Hän halusi tutkijaksi. Gradun tulokset olivat sen verran mielenkiintoiset, että hänelle suositeltiin niiden julkaisemista. Siitä hän päätti jatkaa suoraan väitöskirjatyöhön.

Suomen ympäristökeskukseen Ilvonen pääsi aluksi tukityöllistettynä ja jatkoi määräaikaissuoksissa viitisen vuotta. Hän olisi viihtynyt Sykessä pidempäänkin, mutta henkilöstön vähennystarpeen vuoksi määräaikaisuus ei saanut jatkoa.

Ilvonen haki Swecolle tehtävään, jota ei saanut, mutta hakemuksen perusteella hänet bongattiin nykyiseen toimenkuvaansa.

Hän ei ole luopunut akateemisesta maailmasta kokonaan. Hänellä on yksi väitöskirjaohjattava, ”akateemisen tekemisen aihioita” ja tutkimusaineistoa kerättynä. Näitä projek-

Kolmannes yliopistossa työskentelevistä tohtoreista tekee myös yliopiston ulkopuolisia töitä.

tejaan hän edistää vapaa-ajallaan sen, minkä kolmen lapsen vanhempana ehtii.

”Se on hauskaa vastapainoa tällaiselle tosi konkreettiselle tekemiselle. Siinä pääsee viljelemään vähän abstraktimpia ajatuksia, ja jos vain aika riittää, tulen sitä jatkamaan.”

RAJA-AIDAT HÄLVENTYVÄT

Tohtorien työllistymistä eri sektoreille halutaan edistää, ja tämä on esimerkiksi käynnissä olevan tohtorikoulutuspilotin tavoite.

Yliopistonlehtori **Taru Siekkinen** Tampereen yliopistosta tutkii akateemista profессиota ja akateemisia uria. Hän sanoo, että kun yrityksissä johdon ja rekrytoivien henkilöiden oma keskimääräinen koulutustaso on nousut, tohtorintutkinnon arvo saatetaan tiedostaa aiempaa paremmin.

Tutkijataustaiset ihmiset työskentelevät yli sektorirajojen. Siekkisen ja kollegoiden viimevuotinen artikkeli ⁽²⁾ kertoo, että kolmannes yliopistoissa työskentelevistä tohtoreista tekee myös yliopiston ulkopuolisia töitä. Suunnilleen yhtä moni muualla työskentelevä on työssä myös yliopistolla.

Siekkinen on aiemmin akatemiahankkeessa ⁽³⁾ tutkinut syitä, miksi ihmiset lähtevät yliopistosta ja mikä vetää yliopistoon. Selkeästi yleisimmät syyt lähteä olivat määräaikaaisuudet ja epävarmat tulevaisuusnäkymät.

”Varsinkin nuorilla tutkijoilla palkkaus usein laahaa muiden sektorien palkkausta jäljessä. Muita syitä olivat muun muassa yliopiston byrokrazia ja huono johtaminen.”

Yliopistoon tutkijoita vetää työn autonomia ja mielekkyys, joskin autonomian määrä vaihtelee eri työtehtävissä. Hyvin monille tutkijakoulutetuille yliopistotyö on työn sisällön puolesta mieleinen uravalinta.

LAAJA TARVE TOHTOREILLE

Jaakko Ilvonon kokee, että tohtoriudesta on suurta hyötyä konsulttitehtävissä. Hän huomauttaa, että luontoalan asiantuntijuus on tohtorina aika monta pykälää korkeampi kuin se olisi maisterina.

Tiedon määrä lisääntyy, ja samalla kasvaa tietoa yhdistävien ja jäsentelevien asiantuntijoiden tarve. Ilvonon kokee, että hänelle olisi ollut alun perin hyötyä siitä tiedosta, miten laaja-alaisesti biologeja ja ekologeja tarvitaan työelämässä.

”Toki maailma on erilainen nykyään. Kaikissa teollisissa hankkeissa vaaditaan luonnontieteellistä näkemystä ihan eri tavalla kuin viisi tai kymmenen vuotta sitten.”

Julkaisumeriittejä ei yksityisellä puolella kerry luontevasti, muuta arvokasta kokemusta kyllä. Ilvosta voisi kiinnostaa myös yliopistotyö, mutta määräaikaaisuudet eivät houkuta.

Vaikka yliopisto on tutkijakoulutettavien yleisin työpaikka, yliopistot työllistävät tohtoreista vain noin kolmanneksen.

”Jos rahoitus olisi kunnossa eikä tarvitsisi jännittää, mistä saa seuraavan vuoden tai neljän vuoden pätjän, työskentely akateemisessa maailmassa olisi täysin varteenotettava vaihtoehto. Mutta siellä oli ikuinen raharumba, ja se oli se ongelma.”

YHTEYS AKATEMIAAN TÄRKEÄ

Monia vastaväitelleitä tohtoreita urasiirrot mietityttävät. Onko kiire valita akateemisen maailman ja muun työelämän välillä ja pysyä valitsemallaan tiellä?

”Se on ihan yleisesti koettu ongelma: jos yliopistolta lähtee, onko enää paluuta”, Taru Siekkinen sanoo.

Väitöskirjalla on ikä, muistuttaa myös **Johanna Isosävin** ja **Camilla Lindholmin** kirja *Väitöksen jälkeen. Opas akateemiselle uralle* (Art House 2021). Oppaan mukaan aikaisemmin ei ehkä ollut niin suurta väliä, missä järjestyksessä teki asioita. Oli mahdollista kokeilla uraa muualla ja palata takaisin.

Vanheneva väitöskirja ilman sen jälkeisiä tutkimuksia ei ole meriitti tutkimusrahoitusta haettaessa. Monet rahoittajat hyväksyvät vain neljän vuoden ikäisen väitöskirjan post doc -rahoitusta varten, joskin pidennystä saa hyvistä syistä, kuten perhevapaista.

Siekkinen ei usko, että lopullisia pussinperiä tulee vastaan, vaikka tekisi uraa muualla. Toki paluu hankaloituu, jos akateemisesta maailmasta on poissa useita vuosia. Jos paluu saattaisi kiinnostaa, olisi kuitenkin tärkeää säilyttää yhteys akateemiseen tekemiseen.

”Jos pitää huolta verkostoista, käy konferensseissa ja silloin tällöin kirjoittaa jonkin

artikkelin, se lisää merkittävästi mahdollisuutta tulla takaisin.”

Yhteyksiä voi pitää monin tavoin. Tohtori-pilotissa on paljon ulkopuolisia ohjaajia yrityksistä. Yritysten asiantuntijat käyvät konferensseissa ja luennoivat yliopistoissa. Työelämäprofessorit luovat yhteistyötä omissa verkostoissaan. Siekkisen mukaan silläkin on merkitystä, miten onnistuu cv:ssään kuvaamaan muualla kertynyttä osaamistaan.

”Aika paljon Suomessa edelleen merkitsevät myös henkilökohtaiset suhteet ja luottamus ihmisten välillä: koetaan, että henkilö on hyvä tyyppi johonkin tiimiin.”

”TUSKINPA NE MINUA VALITSEVAT”

Karkkikauppaefekti. Näin kuvaa Aalto-yliopiston hydrometallurgian professori **Mari Lundström** tunnetta, kun hänelle vuosikymmen sitten ehdotettiin yliopistoon paluuta.

”Se on sitä, kun joku kysyy, että haluaisitko olla legoliikkeessä tai karkkikaupassa töissä ja kaikille tulee sellainen olo, että haluaisin.”

Lundström oli työskennellyt seitsemän vuotta Outotecillä, kaivosyhtiö Outokummusta erotetussa teknologiayhtiössä. Häntä oli pyydetty töihin jo ennen väitöstä. Yrityksessä ajettiin demonstraationa uutta kuparituotantoteknologiaa, jota hän väitöstyössään tutki.

Lundström toimi tutkimustyössä, T&K-hankkeiden projektinjohtajana ja teknisenä asiantuntijana asiakasprojekteissa. Tuli patentteja ja kansainvälistä kokemusta. Hän piti jatkuvasti yhteyttä myös yliopistoon. Eräillä aamukahveilla hänen entinen väitöskirjaoh-

Osaaminen kasvaa erityisen tehokkaasti, kun sitä siirtyy ihmisten mukana organisaatiosta toiseen.

jaajansa kysyi, oliko hän harkinnut avoinna olevaa professuuria.

”Sanoin, että en todellakaan ole. Se on määräaikainen työ, ja minulla on pysyvä työ teollisuudessa.”

Kysymys kuitenkin käynnisti mietinnän. Karkkikauppaefektillä Lundström kuvaa sitä mutkatonta, välitöntä houkutusta, jonka ajatus tutkijataustaiselle ihmiselle herätti.

”Yliopistossa on tutkimisen, keksimisen ja innovaation vapaus, ja voi tehdä opiskelijoiden, kollegoiden ja ulkomaisten tutkimusryhmien kanssa vaikka mitä.”

Ja voisi päästä killan oltermanniksi! Tämäkin ajatus juolahti Lundströmin mieleen. Opiskelijapiireissä pyörivän kummi-professorin tehtävä oli aina vaikuttanut tosi coolilta.

”Kun teollisuudessa ei akateemisia meriittejä kerry niin paljon, ajattelin, että tuskinpa ne minua professuuriin valitsevat, mutta olisin varmaan aika hyvä siinä.”

MERIITIT NÄHDÄÄN MUTTA EI LASKETA

Toisin kuin Lundström epäili, teollisuudessa hankittu osaaminen vakuutti rekrytoijat. Koska hänellä ei ollut erityisen paljon juuri niitä meriittejä, joita yliopiston mittareilla seurataan, hän aloitti apulaisprofessorin uraportaalta. Professori hänestä tuli kuuden vuoden jälkeen, vuonna 2021.

”Kyllä yritysmaailman meriitit tunnistettiin. Haastattelussa johto sanoi, että kyllä me ne näemme, mutta niitä ei voida laskea eivätkä ne vaikuta uraportaaseen. Ne kuitenkin varmaan vaikuttivat todella positiivisesti siihen, että tuli

harkituksi hyvänä hakijana, pääsi haastatteluun ja pitämään opetusnäytettä.”

Nykyisin Lundström vetää 25 hengen tutkimusryhmää ja johtaa kansallista akkumetallien tutkimuksen ekosysteemiä. Ura- valinta tuntuu oikealta joka päivä.

”Työtunteja tulee yliopistossa paljon enemmän kuin teollisuudessa. Ei niin, että elämä olisi kevyempää työkuormaltaan. Mutta en ole yhtenäkään päivänä katunut.”

Tuoreita tohtoreita Lundström kehottaa näkemään itsensä kykenevänä monenlaiseen työhön. Väitöskirja on yhdenlainen todiste siitä, että pystyy tekemään projekteja ja suunnittelemaan isoja kokonaisuuksia. Se vaatii loogista ajattelua, epätäydellisen tiedon sietämistä ja siitä kommunikointia.

”Näitä taitoja tarvitaan tosi monessa ammatissa ja roolissa, eikä itseään ole syytä kaventaa.” ▲

¹⁾ Anu Nuutinen: *Vaikuttavuus syntyy osaamisesta: Tilastopohjainen tarkastelu tohtoreiden sijoittumisesta työelämässä. Suomen Akatemia 2021.* ²⁾ Jouni Helin, Kristian Koerselman, Terhi Nokkala, Taru Siekkinen, Timo Tohmo, Jutta Viinikainen, Jussi Välimaa: *The cross-employment of PhDs across the university sector boundary: an analysis of Finnish register data. Tertiary Education and Management (2024) 30:81–94.* ³⁾ Tomi Kallio, Taru Siekkinen, Elias Pekkola, Jussi Kivistö, Terhi Nokkala, Päivikki Kuoppakangas: *Push and pull factors affecting in leaving academia. Tertiary Education and Management (2024) 30:65–80*

Vaikuttavuussäätiö rahoittaa yhteishankkeita – ”Riskitön tapa hakea yrityspuolen työkokemusta”

YLIOPISTON JA YRITYSTEN raja-aitoja vähentävät yhteiset tutkimushankkeet. Samalla ne tarjoavat ihmisille uramahdollisuuksia.

Suomen valtio perusti vuonna 2019 Tutkimuksen vaikuttavuuden tukisäätiön tätä tarkoitusta varten. Vaikuttavuussäätiö rahoittaa tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistä tutkimusta. Missiona on kasvattaa Suomen kilpailukykyä ja vahvistaa osaamisen perustaa.

Vaikuttavuussäätiön toimitusjohtajan **Petro Poutasen** mukaan osaaminen kasvaa erityisen tehokkaasti, kun sitä siirtyy ihmisten mukana organisaatiosta toiseen. Tämä on leivottu sisään säätiön rahoitusmalliin. Kun hankkeeseen palkataan post doc -tutkija, hän työskentelee puolet hankeajasta yrityksessä, joka sitoutuu tarjoamaan tutkijalle ja hankkeelle tarvittavat fasilitetit ja resurssit.

”Rahoitus on riskitön tapa hakea yrityspuolen työkokemusta. Mahdollisuus palata yliopistoon tai tutkimuslaitokseen ei häviä mihinkään. Luulen, että moni tutkija kokee riskiksi lähteä akatemiasta siinä vaiheessa, kun pitäisi rakentaa akateemista uraa.”

Vaikuttavuussäätiö on ryhtynyt hiljattain yhyttämään yrityksiä ja tutkijoita erityisesti ihmistieteiden aloilla, joilla ei ole tähän pitkää perinnettä tai valmiita verkostoja, kuten esimerkiksi teknillisillä aloilla.

”Tutkijalla ei ole akateemisessa maailmassa selkeää motivaatiota lähteä rakentamaan yritys yhteistyötä, ellei motivaatio tule tutkimuksen vaikuttavuuden kautta. Se ei tuo meritoitumiseen erityistä lisää. Tämä on iso ongelma: miten huomioitaisiin paremmin tutkijan työssä sen merkitys, että he käyttävät aikaa verkostojen rakentamiseen ja luovat raja-aidat ylittäviä hankkeita.”

Poutasen mukaan yliopisto ja elinkeinoelämä ovat kaksi eri logiikalla toimivaa maailmaa, joissa on hyvin erilaiset aikajärjestykset ja tavoitteet. Tästä voi syntyä kitkaa.

”Keskeistä yhteistyön onnistumiselle on se, että on tehty taustatyö hyvin, yritys ja tutkijat tietävät mihin ovat lähdössä ja odotukset ovat kunnossa”, Poutanen sanoo.

Säätiö näyttää oman selvityksensä mukaan onnistuneen: ensimmäisten vuosien päätyneistä hankkeista 70 prosentissa kumppanit olivat hakeneet tai saaneet jatkorahoitusta. He olivat tyytyväisiä ja päättäneet jatkaa yhteistyötä. Ensimmäisen vuosikerran post doceista puolet oli päätynyt töihin yrityksiin.

”Tavoite ei ole saada tutkijoita pois yliopistoista, vaan lisätä yhteistyötä. Väistämätöntä on kuitenkin se, että osaavat ihmiset saavat hyviä työtarjouksia. Hankkeiden johtajilta on kuulunut viestiä, että kaikki ovat siitä onnellisia, ja se ei ole keneltäkään pois.”

Tieteen tai taiteen APURAHANSAAJA

eläkevakuutuksesi vaikuttaa eläkkeesi lisäksi moneen etuuteen!

Jos saat
26 000 €
apurahan
vuodeksi

vanhempainrahasi

60

€/päivä

tapaturmapvähäsi

72

€/päivä

sairauspvähäsi

60

€/päivä

vanhuuseläkkeesi

33 *

€/kk

Hae eläke- ja tapaturmavakuutusta, jos apurahasasi on myönnetty vähintään 4 kk kestäväseen työskentelyyn.

mela.fi/apurahansaajat ►

*kertymä tästä apurahasta

Akava ei hyväksy irtisanomiskynnyksen madaltamista

AKAVA EI HYVÄKSY hallituksen esittämiä lakimuutoksia työntekijän henkilöön liittyvään irtisanomiseen. Niiden mukaan työ sopimuksen päättämiseen riittäisi jatkossa asiallinen syy. Akava painottaa, että nykyinen lainsäädäntö ja sitä koskeva vakiintunut oikeuskäytäntö luovat pohjan työsuhteturvalle.

”Hallituksen tavoitteena on madaltaa irtisanomiskynnystä. Tämä tavoite kuitenkin jätetään merkittävältä osin myöhemmän oikeuskäytännön varaan, mikä vähentää työntekijän henkilöön liittyvien irtisanomissäännösten ennakoitavuutta. Lakimuutosten merkitys täsmentyy vasta useiden vuosien kuluttua sitä mukaa, kun syntyy oikeuskäytäntöä”, sanoo juristi **Hannele Fremer**.

GETTY IMAGES

Korkeakoulupäivä Educassa 23.1.2026

Tule mukaan kuuntelemaan, keskustelemaan ja verkostoitumaan korkeakoulupäivän ohjelman äärelle perjantaina 23.1.2026 Helsingin messukeskukseen!

Klo 10.30 Strateginen johtaminen korkeakouluissa (Taito-lava)

Helena Kuusisto-Ek, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Klo 11 Korkeakouluvisio – mitä kohti korkeakoulut (Taito-lava)

Sirkku Linna, ylijohtaja, OKM sekä
Santeri Palviainen, puheenjohtaja YLL ja
Lauri Hietalahti, puheenjohtaja, OAO

Klo 11.30–12.15 Osaamisen kehittäminen TKI-toiminnan rinnalla (Taito-lava)

Kirsi Pulkkinen, vanhempi liiketoimintapäällikkö, Sweco

Klo 13 Yhteisöllisyys ajateltava toisin (Tila 103)

Alustukset Kimmo Mäki, yliopettaja, Tiina Mehto, yliopettaja ja Pirjo Aura, TKI-asiantuntija Haaga-Helia

Klo 14–15 Academic Freedom Under Threat (Internation Stage)

”The instrumentalization of science as ideological work” by Mikko Poutanen, PhD, postdoctoral (grant) researcher, Tampere University

”Hate speech and harassment of researchers as a threat to academic freedom and freedom of speech” by Tuija Saresma Professor, University of Eastern Finland

After the presentations, there will be a joint discussion moderated by Martta October, lawyer, OAJ

Tutustu ohjelmaan tarkemmin

educa.messukeskus.com

ja rekisteröidy mukaan. Tervetuloa!

Tule mukaan nuorempien tutkijoiden verkostoon

TIETEENTEKIJOIDEN valtakunnallinen nuorempien tutkijoiden verkosto on avoin kaikille nuoremmille tutkijoille sekä nuorempien tutkijoiden edunvalvonnasta kiinnostuneille. Verkosto aloitti toimintansa viime maaliskuussa.

Verkosto kokoontuu etänä noin neljä kertaa vuodessa. Tapaamisissa keskustellaan ajankohtaisista aiheista, jotka liittyvät esimerkiksi tohtorikoulutukseen ja väitöskirjatutkimukseen, työskentely-oloihin ja hyvinvointiin sekä uranäkymiin väitöskirjatutkijana tai tohtorintutkinnon jälkeen. Verkosto on suunnattu erityisesti väitöskirjaa tekeville sekä hiljattain väitelleille Tieteentekijöiden jäsenille.

GETTY IMAGES

Valtioneuvosto päätti strategisen tutkimuksen teemat

VUONNA 2026 käynnistyy kaksi strategisen tutkimuksen ohjelmaa, joiden teemat ovat arktinen alue murroksessa ja mielen kansanterveys. Teemat kytkeytvät ohjelmiin, joiden painopistealueena on Suomi globaalina suunnannäyttäjänä.

Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) valmistautuu käynnistämään kummastakin teemasta kuusi-vuotisen tutkimusohjelman.

Communicatio Academica:

PUHEENVUOROJA TIETEEN YTIMESTÄ

Tervetuloa Professoriliiton yleisötilaisuuteen kuuntelemaan puheenvuoroja maantieteellisistä rajoista, poronhoidosta ja kyberturvallisuudesta. Tilaisuudessa julkistetaan myös Vuoden Professori 2026.

Torstai 15.1.2026 klo 14:00–15:30

Kulttuuritalo Valve, Ravintola Valveen Paljetti, Hallituskatu 7, Oulu

OHJELMA

Rajattoman maailman utopia konfliktien luonnehtimassa maailmassa
Anssi Paasi, maantieteen emeritusprofessori

1000 vuotta poronhoitoa Pohjois-Suomessa
Anna-Kaisa Salmi, arkeologian professori

Arjen laitteet ja uudet keksinnöt – kyberturvan haasteet
Kimmo Halunen, kyberturvallisuuden professori

Vuoden Professorin 2026 valinnan julkistaminen

Tilaisuuden juontaa filosofian tohtori, toimittaja Petri Laukka.
Kahvitarjoilu. Vapaa pääsy. Heti yleisötilaisuuden jälkeen voit keskustella Professoriliiton puheenjohtajan Teija Laitisen ja toiminnanjohtajan Tarja Niemelän kanssa tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksesta ja muista ajankohtaisista asioista.

Avoimempaa tiedettä rahoitusta uudistamalla

Tieteen ja tutkimuksen avaaminen taloudellisesti kestävällä tavalla edellyttää tieteen ja tutkimuksen olemassa olevien rahoitusmekanismien uudistamista. Rahoitusta uudistamalla tasoitetaan tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden polkua avoimempaan tieteeseen ja ratkaistaan avoimuuden haasteita.

ILMARI JAUHIAINEN

ANNE HAAPANEN

Avoimesta tieteestä on tulossa tutkijoiden arkipäivää, mutta tiellä avoimuuteen on vielä mutkia. Monet tutkijoiden kohtaamat haasteet oman tutkimuksen avaamisessa liittyvät rahoitukseen ja resursointiin. Tutkija ehkä haluaisi julkaista artikkelin avoimesti, mutta rahaa lehden pyytämään tuhansien eurojen käsittelymaksuun ei ole. Hän tekisi mielellään avoimia oppimateriaaleja, mutta pelkää, että joutuisi tekemään sen omalla ajallaan. Tutkija haluaisi avata keräämänsä tutkimusaineiston, mutta ei ole varma, miten tutkimusta rahoittava yritys suhtautuisi tähän.

Avoimen tieteen rahoittamisen haasteisiin vastaa Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen koordinaation lokakuussa julkaisema tiekartta. Tiekartan tavoitteena on tarjota eri korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön toimijoille riittävät, selkeät ja keskenään yhteentoimivat keinot ja ohjeistukset avoimen tieteen ja tutkimuksen ja sitä edellyttävän rahoituksen toteuttamiseksi taloudellisesti kestäväällä tavalla. Sen on laatinut laaja joukko korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön toimijoita sekä eri ministeriöitä edustanut työryhmä.

Tiekartan perusajatuksena on uudistaa olemassa olevia tieteen, tutkimuksen ja

korkeakoulutuksen rahoitusmekanismeja avoimuutta paremmin edistävään suuntaan. Tiekartta on jaettu kuuteen suositukseen, joiden teemat ovat:

- tutkimuksen avoimuuden koordinoitu toimintaympäristö
- infrastruktuurien rahoitus ja ylläpito
- tutkimusjulkaisemisen rahoitus
- tutkimusrahoittajien avoimuuden käytännöt
- tutkimusorganisaatioiden avoimen tieteen toiminta ja
- tutkimusyhteisön ulkopuolinen rahoitus.

PERUSRAKENTEET KUNTOON

Yksittäisen tutkijan työ tieteen avaamiseksi helpottuu, jos eri tutkimusorganisaatiot toimivat avoimen tieteen kysymyksissä samoilla

Monet tutkijoiden kohtaamat haasteet oman tutkimuksen avaamisessa liittyvät rahoitukseen ja resursointiin.

Yksittäisen tutkijan työ tieteen avaamiseksi helpottuu, jos eri tutkimusorganisaatiot toimivat avoimen tieteen kysymyksissä samoilla pelisäännöillä.

pelisäännöillä. Päällekkäisten ja huonosti yhteensopivien erillisratkaisujen sijaan tutkimuksen avoimuudelle tarvitaan koordinoitua avoimuuden toimintaympäristöä. Siksi tiekartassa suositellaan ottamaan avoimuus yhtenä tekijänä huomioon tutkimusorganisaatioihin laajasti vaikuttavissa kansallisissa rakenteissa, kuten korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio-työssä sekä korkeakoulujen rahoitusmallissa.

Keskeinen tekijä koordinoitun toimintaympäristön luomisessa on huolehtia tietyistä avoimuudelle keskeisistä infrastruktuureista – tarvitaan esimerkiksi kestävästi rahoitettuja arkistoja, joihin tutkijat voivat tallentaa tutkimuksesta syntyvää dataa ja julkaisuja. Tutkijan etu on myös se, että eri infrastruktuureja kehitetään suunnitelmallisesti, jolloin vaikkapa tiedot tutkijan avaamista aineistoista tai oppimateriaaleista näkyvät välittömästi tutkimustietojärjestelmissä. Infrastruktuurien kehittämiseen tiekartassa suositellaan pysyvää toiminnallista rakennetta, joka osallistaa eri avoimuuden infrastruktuureja rahoittavat ja hallinnoivat tahot.

Tärkeä erityiskysymys on, miten tutkimusjulkaisemisen avoimuuteen kohdennettu rahoitus tukisi monimuotoisempaa julkaisukenttää. Isoille kustantajille päätyvien APC-maksujen sijaan monet tutkijat näkisivät rahojen mieluummin hyödyttävän kollegojen vapaaehtoistyön varassa sinnitteleviä pieniä avoimia julkaisukanavia. Koska voittoa tavoittelemattomat julkaisijat ovat useimmiten tutkimusyhteisöön kuuluvia organisaatioita, kuten tieteellisiä seuroja, niiden kulurakenne voi olla läpinäkyvämpi. Tämä helpottaa tutkimusjulkaisemisesta syntyvien kustannusten hallintaa. Tiekartta kehottaakin tutkimusyhteisön toimijoita yhdessä sopimaan ne periaatteet ja keinot, joilla avoimen tutkimusjulkaisemisen monimuotoisuutta ja taloudellista kestävyyttä tuetaan.

RAHOITTAJAT JA TUTKIMUSORGANISAATIOT AVOIMUUTTA EDISTÄMÄSSÄ

Tutkimushankkeiden rahoittajille tiekartta tarjoaa itsearviointiin tarkoitettun työkalun,

joka määrittelee avoimuuden edistämistä koskevat minimikäytännöt sekä suosittelee haastavampia käytäntöjä. Työkalua seuraava rahoittaja kertoo rahoitusten hakukriteereistä avoimesti. Lisäksi rahoittaja suosittelee tai haastavammilla tasoilla jopa edellyttää hankerahoitusten saajilta esimerkiksi vertaisarvioitujen tutkimusartikkelien avaamista ja yhteiskunnallista vaikuttamista vaikkapa tiedeviestinnän keinoin. Lisäksi rahoittaja sitoutuu maksamaan rahoituksen saajalle edellyttämistään asioista syntyvät kulut.

Hankerahoituksen lisäksi tutkijat tarvitsevat avoimen tieteen edistämisessä konkreettista tukea myös tutkimusorganisaatioilta. Tiekartta kehottaa tutkimusorganisaatioita kehittämään ja ylläpitämään omia avoimen tieteen palveluitaan, esimerkiksi tarjoamalla koulutusta ja neuvontaa tutkimusaineistojen, julkaisujen ja oppimateriaalien avaamisesta. Tiekartassa ei luetella yksityiskohtaisesti tutkimusorganisaatioille suositeltavia palveluita, sillä ne on kuvattu jo aiemmin julkaistussa Avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuurissa.

Yksittäisten tutkijoiden ja opettajien kannalta merkittävä este omaehtoiseen avoimen tieteen edistämiseen on ajan puute – ketäpä houkuttelisi tehdä avoimia oppimateriaaleja ja verkkokursseja tai toimittaa avoimia julkaisuja, jos ne joutuu tekemään yötyönä. Siksi tiekartassa kehoitetaan tutkimusorganisaatioita huolehtimaan, että heidän henkilökunnallaan on halutessaan mahdollisuus käyttää työaikaansa avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämiseen.

YHTEISTYÖLLÄ ETEENPÄIN

Käytettävissä oleva raha on aina rajallista, joten yhteistyö resurssien hyödyntämisessä on usein tarpeellista. Tiekartassa hahmotellaan esimerkkejä tutkimusorganisaatioiden yhteistyömuodoista, joita pienimillään on avoimen tieteen osaamisen tai erilaisten materiaalien jakaminen verkostoissa. Laajimmillaan kyse voi olla yhteisistä avoimen tieteen, tutkimuksen ja oppimisen alustoista, järjestelmistä tai tukipalveluista.

Tutkimusorganisaatiot tekevät avoimen tieteen yhteistyötä myös muiden toimijoiden kanssa. Kyseessä voivat olla tutkimusyhteisön toimijat, kuten tieteelliset seurakuntat, tai sitten tutkimusyhteisön ulkopuoliset yksityisen sektorin, julkishallinnon ja kolmannen sektorin toimijat. Yhteistyömahdollisuuksia on esimerkiksi tutkimusaineistojen keräämisessä tai avointen oppimateriaalien suunnittelemisessä. Tiekartassa painotetaan yhteistyön vastavuoroisuutta, ja etenkin pienille toimijoille on syytä tarjota konkreettista tukea, kuten rahapalkkioita tai tutkimusorganisaation palveluiden hyödyntämistä.

Tärkeä tiekartassa kuvattu yhteistyömuoto on se, kun tutkimusyhteisön ulkopuolinen toimija tarjoaa rahaa tai muita resursseja tutkimuksen, oppimateriaalin tai opetuspalvelun tuottamiseen. Vaikka rahoittavalla toimijalla voi olla esimerkiksi yrityssalaisuksiin liittyviä rajoituksia yhteistyöstä syntyvien tuotosten avaamiselle, ainakin rajoitettu avaaminen voi usein olla mahdollista. Lisäksi avaamisesta voi olla hyötyä myös rahoittavalle toimijalle esimerkiksi uusien kumppanuuk-

Tärkeä erityiskysymys on, miten tutkimusjulkaisemisen avoimuuteen kohdennettu rahoitus tukisi monimuotoisempaa julkaisukenttää.

sien luomisessa, mistä yhteistyötä tekevän tutkijan, opettajan tai tutkimusorganisaation kannattaa tietysti kertoa.

MIHIN TIEKARTTA JOHTAA?

Parhaimmassa tapauksessa tiekartan toteuttaminen tekee Suomesta yhä houkuttelevamman paikan tehdä tutkimusta. Tutkija pystyy julkaisemaan tuloksensa avoimesti monissa eri julkaisukanavissa, joista kaikki eivät vaadi käsittelymaksuja – ja jos julkaisukanava kohtuullista maksua julkaisusta pyytääkin, tutkija tietää voivansa kattaa sen hankerahoituksellaan. Hän pystyy työaikansa puitteissa sovittamaan tutkimustuloksensa avoimiksi oppimateriaaleiksi. Tutkija on myös saanut omalta organisaatioltaan apua, miten sopia tutkimusta rahoittavan yrityksen kanssa tutkimusaineistojen avaamisesta.

Tiekartta tarjoaa askelmerkit tutkimuskulttuurin muuttamiseen. Enää tarvitsee vain ottaa tiekartan suositukset käyttöön sekä kansallisella että organisaatioiden tasolla ja luoda näin avoimempaa tulevaisuutta tieteelle. ▲

Lähteet:

Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatio. 2024. Avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuuri 2024–2030. <https://doi.org/10.23847/tsv.940>

Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatio. 2025. Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2025–2030. <https://doi.org/10.23847/tsv.1356>
Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatio. 2025. Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekartta. <https://doi.org/10.23847/tsv.1587>
UNESCO. 2021. Recommendation on Open Science. <https://doi.org/10.54677/MNMH8546>
UNESCO. 2022. Funding open science. <https://doi.org/10.54677/MGVX2222>

ILMARI JAUHIAINEN toimii asiantuntijana Tieteellisten seurain valtuuskunnan Avoimen tieteen ja tutkimuksen sihteeristössä.

MARI MURTONEN

*korkeakoulupedagogiikan professori,
UTUPEDA yliopistopedagogiikan
keskus, Turun yliopisto*

Suomeen tarvitaan korkeakoulupedagogiikan viitekehys

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa 2040 tullaan asettamaan korkeakoulutuksen laadulle korkeita tavoitteita. Opetuksen tulee olla oppimislähtöistä, tutkimukseen perustuvaa, monitieteistä, ketterää, saavutettavaa, kiinnostavaa, uusinta teknologiaa hyödyntävää ja työelämlähtöistä. Se mahdollistaa aidon kohtaamisen, opiskelijan kuuntelun ja mukautuu monenlaisten oppijoiden tarpeisiin. Väitöskirjojen kohdalla korkeatasoinen ohjaus siivittää tohtorintutkinnot maaliin kolmessa vuodessa.

Yliopistoissamme ei pääsääntöisesti vaadita opetus- ja ohjaushenkilökunnalta pedagogista koulutusta. Korkealaatuista opetusta ja ohjausta tulee siis antaa, mutta välineitä sen toteuttamiselle ei edellytetä. Usko siihen, että opetus sujuu ikään kuin luonnostaan sisältötiedon hallinnan myötä, tuntuu elävän vahvana, vaikka tutkimukset osoittavat toista. Myös pedagoginen johtaminen on vielä alkutaipaleellaan.

Kaikissa yliopistoissamme tarjotaan pedagogisia opintoja, mutta harvassa kaikki haluk-

kaat opettajat ja väitöskirjatutkijat, eli tulevat opettajat, mahtuvat mukaan kursseille. Kaikki eivät myöskään hae pedagogisiin opintoihin. Tämä asettaa opiskelijamme eriarvoiseen asemaan heidän saamansa opetuksen laadun suhteen. Tilanne asettaa myös henkilöstöemme eriarvoiseen asemaan urakehityksensä kan-

nalta, eli laajemman pedagogisen koulutuksen saaneet voivat ohittaa tehtävänhauksa vähemmän koulutetut.

Ehdotankin, että nyt on korkea aika lähteä laatimaan yliopistojemme yhteistä korkeakoulupedagogiikan viitekehystä. Monissa muissa maissa näin on jo tehty. Tärkeä

tavoite on asettaa yliopistoille minimivaatimus pedagogisille opinnoille, esimerkiksi 10 opintopistettä. Ammattikorkeakouluissa edellytetään yleensä 60 opintopisteen laajuiset pedagogiset opinnot, mutta koko korkeakoulukentän jatkuvalla pedagogiselle oppimiselle tulisi määritellä yhteiset tavoitteet. Lisäksi olisi hyvä linjata, millaisia yhteisiä sisältöjä pedagogisiin opintoihin nykyisessä yhteiskunnallisessa ja digitaalisessa murroksessa tarvitaan. ▲

**Nyt on korkea
aika lähteä
laatimaan
korkeakoulupedagogiikan
viitekehystä.**

Millaista turvaa uusi työttömyyskassa tarjoaa?

TERHI HAUTAMÄKI

GETTY IMAGES

Kaksi korkeakoulutettujen kassaa yhdistyy
ensi vuoden alusta.

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko ja Opetus ja tiede -kassa sulautuvat yhteen. Uusi työttömyyskassa Ote on Suomen neljänneksi suurin työttömyyskassa, jolla on noin 196 000 korkeasti koulutettua jäsentä.

Opetus ja tiede -kassan johtaja Jenni Korkea- oja, minkä vuoksi kassat yhdistyvät?

Mitään taloudellista ja toiminnallista pakkoa ei ollut. Kummatkin kassat ovat oikein hyvässä kunnossa. Valmistaudumme tulevaan: meillä pitää olla resursseja kehittää toimintaa. Työttömyyskassojen maailmaan tulee yhä enemmän automatisaatiota, uusia tehtäviä ja etuuslajeja. Esimerkki ovat työllistymistä edistävät palvelut.

Miten yhdistyminen näkyy jäsenille?

Tavoitteena on, että yhdistyminen ei näy hetimitavalla. Molemmat kassat on hoidettu hyvin, ja toivomme, että kaikki jatkuu, kuten aikaisemmin. Toivottavasti pystymme tulevaisuudessa tehostamaan toimintaa ja näin siirtämään resursseja toimintamme kehittämiseen ja uusiin palveluihin jäsenille.

Millaista turvaa kassa tarjoaa akateemisille työntekijöille?

Varsinkin nuoremmilla akateemisten alojen työnteko on kovin pätkittäistä. On määräaikaishuutoja, välillä saatetaan siirtyä apurahalle ja voi olla tulottomia jaksoja. Työttömyyskassa on tärkeä tuki siirtymävaiheissa.

Mitä automatisaatio tarkoittaa työttömyyskassassa?

EU-lainsäädäntö estää automatisoidun ratkaisutoiminnan, eli viimesijainen harkinta tulee ihmiseltä. Välivaiheisiin, tiedon käsitteilyyn ja hallintaan, voidaan käyttää tekoälyratkaisuja, ja niitä onkin jo tietojärjestelmissä.

Akateeminen työttömyys on ennätys- korkealla. Miten se näkyy kassoissa?

Se näkyy varsinkin Erkon jäsenjärjestöissä ja yksityisellä sektorilla mutta myös julkisella puolella. Aikaisemmin akateeminen työttömyys tarkoitti työttömyysjaksoa ennen siirtymistä seuraavaan tehtävään. Nyt akateemisilla aloilla on pitkäaikaistyöttömyyttä. Koulutussektori on tähän mennessä aika hyvin säästynyt työttömyydeltä, mutta kuntien heikko talous on alkanut näkyä sielläkin. Määräaikaisia työsuhteita ei solmita, eikä vakituksia virkoja avata samalla tavalla kuin aikaisemmin.

Miten hallituksen leikkaukset, kuten ansiosidonnaisen porrastus, vaikuttavat?

Yksilötasolla porrastus on kova pudotus päivärahojen suuruuteen. Työttömyysturvaan on muutenkin kohdistunut leikkauksia, kuten suojaosan ja lapsikorotusten poisto. Osa-aikatyön kannustimet ovat heikentyneet. Aikaisemmin ihmisillä oli houkutus ottaa pieniä keikkoja vastaan, koska 300 euron ansaitseminen ei vaikuttanut päivärahaan. On huolestuttavaa, että työttömyysjaksot pitkittyvät ja ihmiset eivät enää ole halukkaita ottamaan mitä vain lyhytaikaista työtä vastaan, vaikka se voisi samalla pitää kiinni työelämässä ja auttaa työnhaussa.

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee yhdistelmävakuutusta, jota kassat voisivat tarjota. Jos eduskunta hyväksyy sen, mitä se merkitsee akateemista uraa tekeville?

Se voi parantaa apurahatutkijoiden tilannetta. Työttömyyskassan jäsen voi ottaa yhdistelmävakuutuksen, jolla voi vakuuttaa esimerkiksi yritys- ja apurahatuloja. Ne lisäävät päivärahan suuruutta. Kun tiedetään tarkemmin, kuinka toimiva yhdistelmävakuutuksesta tulee, Ote-kassa selvittää, tarjotaanko sitä jäsenille. ▲

Maastricht

Liberal bias in academic publishing?

Steven Zhou and colleagues studied whether there is liberal or conservative bias in academic publishing by analysing over 20,000 article abstracts covering twelve controversial topics like free speech, universal healthcare, DEI training, and gender wage gap. They found that, on a scale from one (denoting liberal bias) to five (conservative bias), the arithmetic mean was 2.7, suggesting slight liberal bias. The mean varied according to the topic. Overall, Zhou et al. conclude that their results support the claim that academic publications are generally unbiased in terms of political leaning. European Commission held a public hearing on the Have Your Say platform about their proposed options for allowing dual-use research in the new FP10 research programme, a successor to the Horizon Europe. They conclude that majority of respondents from academic and research institutions preferred to keep the new research programme exclusively civilian and keep military research in a separate programme.

SOURCES: LEARNED PUBLISHING 38(4), DOI: 10.1002/LEAP.2022

GETTY IMAGES

GETTY IMAGES

Denmark tightening policies on third country students

Denmark's government has announced series of measures that will tighten the rules governing students whose citizenship is not with an EU member state, Iceland, Norway, Lichtenstein or Switzerland. The government aims to prevent these third country international students from misusing their entry to study as a backdoor to access the Danish labour market.

The measures include tightening up the requirements for student admission, enforcing stricter verification of applicants' educational documents, and requiring larger upfront payment of tuition fees. Moreover, government aims to remove the possibilities of bringing in family members and to shorten the time period during which a graduated third country student can seek employment in Denmark. In addition, universities are encouraged to tighten the entry requirements by introducing entrance exams and targeted language tests, for example

The measures are framed as a response to rapid increase in the number of students from Bangladesh and Nepal, who allegedly lack appropriate academic qualifications and disproportionately more often bring their family members with them to Denmark. More generally, international students have become a hot topic in Danish political debate ahead of the 2026 general elections, where immigration is predicted to become a central theme.

SOURCES: UNIVERSITY WORLD NEWS (3/10/2025)

Trump's 'Compact' asks universities to show allegiance to federal priorities

The Trump administration has drafted a proposal, the 'Compact for Academic Excellence in Higher Education', for a deal with several high-profile universities in which the universities would make commitments in areas like admissions, hiring, and free speech to continue their federal benefits. Recipients of the Compact include the Massachusetts Institute of Technology, Brown University, the University of Pennsylvania, Dartmouth College and the University of Virginia. The Chronicle of Higher Education published the draft.

According to The Chronicle, the Compact resembles the agreements the administration has signed or tried to sign with universities like Columbia and Harvard. The Compact requests its signatories to remove discrimination in student admissions, including preferential treatment, and commit to meritocratic hiring practices. It also asks universities for institutional neutrality in relation to societal and political events, and to use words 'man' and 'woman' according to 'reproductive function'. Financially, the Compact requires its signatories to freeze tuition rates for American students for the next five years and to reduce administrative costs as far as possible. Regarding international students, the Compact demands that no more than 15 percent of university's undergraduate students are international students.

Responses to the Compact have varied. While the University of Texas has embraced it, the MIT and the University of Arizona confirmed they received the Compact but had no further comment. A spokesperson for the American Association of University Professors commented that the Compact is continuation of the Trump administration's effort to push universities to acquiesce to the administration's ideological agenda, , facing punishment should they fail to do so.

SOURCES: THE CHRONICLE OF HIGHER EDUCATION (2/10/2025)

From 100 to 183

According to the Scholars at Risk network's Free to Think 2025 report, there were 183 violent attacks against students and professors between 1. July 2024 and 30. June 2025 around the world. It is a massive increase compared to the 100 cases that occurred last year.

SOURCES: UNIVERSITY WORLD NEWS (1/10/2025)

Securitisation of research raises questions

Tommy Shih writes that intensifying geopolitical tensions have made research security a critical concern for national governments and academic institutions. Research security initiatives are often driven by political imperatives and implemented on ad hoc basis, but their effectiveness and impact remain unexamined. This raises questions about whether these measures truly enhance national security or merely create administrative burdens within universities.

Furthermore, securitisation can erode freedom of research and deter researcher mobility. Shih calls for more nuanced, evidence-based approach to balance between valid security concerns and academic openness and integrity.

SOURCES: INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION 124 (FALL 2025)

Tutkijoiden roolista julkisuudessa tarvitaan keskustelua

Tahallisia väärinymmärryksiä, vihapuhetta, vaientamisyriä. Niitä Vuoden tieteen tekijäksi valittu tutkija ja tietokirjailija Timo R. Stewart on saanut todistaa urallaan. Julkisilla varoilla tiedettä tekevällä tutkijalla on hänen mielestään tärkeä rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa.

MINNA HIIDENSAARI

MILLA TALASSALO

”E n miellä itseäni Lähi-idän asiantuntijaksi tai mainosta itseäni sellaisena.”

Jo sanapari kuvastaa tutkija **Timo R. Stewartin** mielestä länsimaista katsetta. Hän ottaa verrokin.

”Kutsuuko kukaan itseään Euroopan asiantuntijaksi?”

Stewart on toiminut Ulkopoliittisen instituutin vanhempana tutkijana vuodesta 2021. Kysytty puhuja ja esiintyjä sanoo olevansa kiinnostunut pikemminkin siitä, miten Lähi-itään suhtaudutaan. Tutkijana hän on perehtynyt erityisesti uskonnolliseen nationalismiin sekä Israel–Palestiina-konfliktin poliittiseen historiaan ja länsimaiseen suhtau-

Timo Russell Stewart, *valtiotieteiden tohtori*

Syntynyt: 1980 Helsingissä

Työ: Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija 2021–2025, tietokirjailija, tehnyt töitä Israelin ja Palestiinan lisäksi myös Myanmarin ja Afganistanin konfliktien parissa.

Perhe: Aviopuoliso ja kaksi lasta.

Harrastukset: Punttisali, koiran kanssa ulkoilu, lukeminen.

Mistä tunnetaan työyhteisössä: Työmatkapyöräilyyn kannustavan Kilometrikisa-joukkueen kapteenina.

Mistä ei tunneta: Purjehtimisesta.

”Tämä jäi vähän tauolle lasten syntymisen jälkeen, mutta toivottavasti palaa taas ennen pitkää osaksi elämää. Harvempi myös tietää, että olen aiemmin klarinettia soittanut klassisen musiikin ystävä.”

”Olen ollut tutkijana eri organisaatioissa ja toisaalta kädet savessa kansalaisjärjestöissä.”

tumiseen siihen. Hän tietää, millaisen yhteiskunnallisen prosessin kautta kansat syntyvät.

Vuoden tieteenekijäksi Stewart valittiin ennen kaikkea siksi, että hän on tutkijana ansioitunut monisyisten, vaikeiden teemojen selkeänä sanallistajana ja tuonut julkiseen keskusteluun tutkittua tietoa.

Stewartin päivänpoliittisten tapahtumien taustoittamiselle ja analysoimiselle on ollut kasvava kysyntä tiedotusvälineissä etenkin sen jälkeen, kun Hamas hyökkäsi Israeliin vuonna 2023.

”Ulkopoliittisessa instituutissa kannustettiin puhumaan julkisuudessa. On tärkeää olla samalla valveutunut siitä, millaisilla kuvastoilla me tutkijat kuvitamme esimerkiksi historianarratiiveja.”

ARGUMENTOINTI JA HISTORIA VETIVÄT PUOLENSA

Historiasta jo varhain innostunut Stewart kiinnostui argumentoinnista ja selkeästä esiintymisestä asuessaan 16-vuotiaana vuoden verran isänsä synnyinmaassa Uudessa-Seelannissa. Poliittista historiaa Helsingin yliopistossa opiskellessaan hän osallistui englanninkielisen Helsinki Debating Societyn väittelykisoihin.

Kiinnostus yhteiskunnallisista aiheista argumentoimiseen oli Stewartin johtotähtenä myös sitoutumattomassa *The Ulkopolitist*

-verkkomediassa, jonka päätoimittajana ja median ympärille perustetun yhdistyksen puheenjohtajana hän toimi.

”Sen koko pointti oli julkinen keskustelu.”

Stewartin ensimmäinen julkinen esiintymisen oli vuonna 2011 suomalaisten puolueiden historiaa käsittelevässä radio-ohjelmassa. Lähetyksen aiheena oli hänen vuonna 2015 valmistuneen, aatehistorian alaan kuuluvan väitöskirjansa teema suomalainen kristillinen sionismi.

”Se jännitti.”

URALLA ETEENPÄIN INTUITIOON LUOTTAEN

Stewart toteaa, että hänen uransa ei ole ollut suunnitelmallinen. Hänelle on kehittynyt osaamista niin analyttisenä tutkijana kuin konfliktitilanteista kentältä.

”Jaan työni kahteen eri laariin. Olen ollut tutkijana eri organisaatioissa ja toisaalta kädet savessa kansalaisjärjestöissä. Olen istunut pakettiautoissa, jokiveneessä ja neuvotteluhuoneissa tekemässä konfliktinratkaisua ja nähnyt, miten miehitysmekaniikka toimii. Ulkopoliittisen instituutin kaudella olen pysynyt yhdistämään nämä kaksi roolia.”

Toisaalta Stewart sanoo, että systeemi ei tue tällaista, erilaisten tekemisten urapolkua.

”Olen ollut myös tyhmänrohkea. Haluan suomen kielen pysyvän tieteen kielenä, joten

”Jos tekee julkisilla varoilla tutkimusta, on velvollisuus olla käytettävissä.”

olen tehnyt esimerkiksi suomenkielisiä monografioita. Ne eivät ole järkeviä kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakemisen kannalta.”

Julkiseksi keskustelijaksi kasvaminen ei sekään ole ollut Stewartille tietoinen valinta.

Ainoaksi esiintymiskoulutukseksien Stewart nimeää sen, että kävi ensimmäisten julkisten puhumisten jälkeen läpi esiintymisiään, kiinnitti huomiota manerismeihin ja muuhun, mikä ärsytti.

”Tuntui aivan karnealalta kuunnella omia haastattelujani.”

Yksi selkeä periaate hänellä on.

”Jos tekee julkisilla varoilla tutkimusta, on velvollisuus olla käytettävissä. Se on yhteiskunnallisesti tärkeää.”

EI LOPULLISTA TOTUUTTA VAAN TIEDON MONITASOISUUTTA

Stewartia on kritisoitu hänen suorapuheisuudesta.

”Tutkijan esiintyminen julkisuudessa ei voi olla vain tutkimustiedon toistamista. Sen on oltava uutta ajattelua sisältävää kontekstointia, jota kuuluu myös haastaa. Tutkimustiedon rooliin julkisessa keskustelussa kuuluu myös tilanteen tulkitsemista, kuten riskeistä ja asianosaisia koskevista tiedoista kertomista. Tutkija esittää päivittyvää, tutkimuspohjaista analyysiä. Tutkijalla ei useinkaan ole ajantasaista tutkimusta juuri siitä nimenomaisesta aiheesta, joka kiinnostaa mediaa päivänpolitiikassa käynnissä olevien tapahtumien kautta.”

Henkilö

”Ei minulta tule lopullista totuutta mistään asiasta. Otan kantaa tutkimustiedon ja parhaan analyysini pohjalta. Toivon, että olen pystynyt auttamaan tuomalla esille epävarmuuksia, tilanteen jatkoon liittyviä vaihtoehtoja ja tiedon monitasoisuutta. Silloin, kun koen etten tunne aihepiiriä riittävästi, kieltäydy haastattelusta ja suosittelen kollegaa.”

VAIENTAMISYRITYSTEN KANSSA TARKKANA

Palestiina–Israel-konflikti on sytytysherkkä aihe. Viestintuojana Stewart on saanut lokaa niskaansa. Miten hän suhtautuu asiattomuuksiin?

”Muistutan itseäni, että tämä on vaien-
tamisyritys. Silloin se tuntuu vähemmän
henkilökohtaiselta. Jos alistun vaikenemalla,
silloin minä olen ongelma.”

Stewart kertoo lukevansa somekommentteja ennen kaikkea selvittääkseen, millaisia käsityksiä ihmisillä on, ja mitkä ovat yleisiä väärinymmärryksiä.

”Luen ryönää sen verran kuin jaksan. En yleensä lue artikkelien kommenttikenttiä. Somessa voi myös hiljentää tilejä ja ottaa paussin seuraamisessa.”

Lopulta somepuheen painoarvo kutistuu Stewartin elämäkokemuksen kokonaisuudessa.

”Tuntuu oudolta, kun joku sanoo, että olet pa rohkea. Tiedän mitä tarkoitetaan ja arvostan tukea, mutta pitäisikö minun hermostua siitä, että joku ei pidä siitä, mitä mieltä olen? Tunnen ihmisiä, joiden perheitä on kidutettu tai tapettu. Se, mitä somessa sanotaan, ei ole siihen verrattuna mitään.”

Stewart sanoo toivovansa enemmän julkista ja tutkijoiden kesken käytävää keskustelua tutkijan roolista julkisuudessa. Siitä, mitkä sen hyödyt ja riskit ovat.

Stewart muistuttaa, että tutkijan on samalla varottava rajojen ylittämistä.

”On tuotava esille myös se, missä tieto on epävarmaa tai mitä ei tiedetä. On oltava tarkka siitä, mitä tekee. Kun valitsee, minkä taistelun avaa, on oltava tarkkana siitä, ettei avaa samalla jotakin muuta.”

Haastatteluja antaessaan Stewart on huomannut, että toisinaan toimittajat kehystävät tietyn, kenties väärinymmärrykseen perustuvan lausuman, jonka haluavat asiantuntijan vahvistavan.

”Välillä on pitänyt käydä pitkiäkin taustapuheluja. Minun mielestäni se kannattaa.”

Hän korostaa, että tutkijan esiintyminen mediassa ei ole keskustelun päättävä asia.

Henkilö

”Tutkijoihin kohdistuu painostusta. Suomen Akatemian rahoituspäätösten haukkumisesta on tullut kansallista urheilua. On vihapuhetta ja muita ilmiöitä, jotka painostavat tutkijoita pois tiettyjen aiheiden parista.”

HYÖTYPAINHEET JA MÄÄRÄAIKAISUUS KAVENTAVAT NÄKÖALAA

Stewart on tottunut työsuhteiden määräaikaishuoneisiin. Hänen pisin työsuhteenään on kestänyt kaksi vuotta. Viiden vuoden Ulkopoliittisen instituutin kausikin on koostunut kolmesta eri määräaikaishuoneudesta.

”Siinä on se hyvä puoli, että tutkimusaiheen relevanssi on mietittävä huolellisesti. Toisaalta on koko ajan pelko. Määräaikaishuoneisuus kaventaa näköalaa ja pitää antennit pystyssä. On kuulosteltava, mitä muita mahdollisuuksia on.”

Stewart sanoo, että määräaikaishuoneisuus syö hedelmälliselle tutkimustyölle tärkeää luovuutta, kiireettömyyttä ja alttiutta. Se kasvattaa myös epäonnistumisen pelkoa.

”Aidosti kiinnostavaa tutkimusta ei synny paineistetussa tilanteessa. Tuloksen ja hyödyn ajattelu tekee hallaa tutkimustyölle.”

**No nyt on
jännä paikka**

Uuden ajan kaskomme palkitsee huolellisen kuskin.
Ammattiliiton jäsenenä saat parhaat etumme.

Tutustu

turva.fi/auto

 turva
vakuutusyhtiö

Hymyile, olet Turvassa.

Stewartin ura on esimerkki siitä, miten tieteen tekemisen luonteeseen kuuluu se, että hyöty ei ole arvioitavissa etukäteen.

”Suomalainen kristillinen sionismi ei aiheena näyttänyt relevantilta Suomessa, mutta nyt se onkin esillä.”

Hän kiittelee myös Valter Juvelius -tutkimustaan, jota sai tehdä rauhassa.

”Se ei ollut tehokas tai hyödyllinen esitelynä, mutta siitä tuli lopulta kiinnostava.”

Tutkimukseen perustuva vertaisarvioitu kirja sai Lauri Jäntin tietokirjapalkinnon.

KOHTI KONFLIKTIA TUTKIMUKSEN KEINAIN

Epävarmuudessa kulkemiseen Stewartilla on ohjenuora.

”Kun on ollut epävarmaa, olen valinnut sen vaihtoehdon, josta tykkään.”

Tuolle viisaudelle on jälleen käyttöä. Vuoden lopussa Stewartin tutkijan pesti Ulkopoliittisessa instituutissa päättyy. Se, että työsuhdetta ei jatkettu, yllätti Stewartin.

”Nyt sieluuni on tullut ilo. Olisi kiva upota pitkästä aikaa johonkin pitkäkestoisempaan tutkimushankkeeseen.”

Jatkosuunnitelma ei ole vielä selvillä, mutta Stewartia kiinnostava tutkimustematiikka on.

”Israel on tullut tärkeäksi myös radikaali-oikeistolle. Toisin kuin kristillisille sionisteille, heille kyse on enemmänkin viholliskuvista ja identiteettipoliitikasta, ei uskonnollisista käsityksistä. Kun eräs ystäväni kuuli tematiikkani, hän huokaisi että miten sinä olet taas onnistunut löytämään tuollaisen aiheen.”

Vaikuttaa siltä, että monisystisten, sensitiivisten konfliktien tutkiminen on pujotettu Stewartin työn punaiseksi langaksi. ▲

CLARE HALL
CAMBRIDGE
UNIVERSITY

OSK. HUTTUSEN SÄÄTIÖ sr
HELSINKI

Osk. Huttunen Fellowship -apuraha Cambridgen yliopistossa

Osk. Huttusen säätiö ja Cambridgen yliopiston Clare Hall college ovat perustaneet Osk. Huttunen Fellowship -nimisen apurahan. Säätiö julistaa haettavaksi apurahan lukuvuodelle 2026–2027.

Apuraha on tarkoitettu professoreille ja muille, vähintään dosenttitasoisille senioritutkijoille. Se mahdollistaa pääsääntöisesti 12 kk mittaisen tutkimuskauden Cambridgen yliopistossa.

Apuraha kattaa majoituksen ja ateriat perheystävällisessä Clare Hall -collegessa sekä yliopistolaitoksen laskuttaman 'bench feen'. Apurahaan kuuluu lisäksi henkilökohtainen apuraha. Henkilökohtaisen apurahan suuruus määräytyy tutkimuskauden pituudesta ja apurahan saajan muusta rahoitustilanteesta.

Apurahahakemus tehdään sähköisellä lomakkeella, jota löytyy säätiön kotisivulta www.oskhuttunen.fi.

Hakemukseen tulee liittää hakijan CV, tutkimussuunnitelma sekä rahoitussuunnitelma. Hakijan tulee pyytää hakemuksensa tueksi kolme suosituskirjettä. Yhden näistä tulee olla kollegalta siitä Cambridgen yliopiston laitoksesta tai yksiköstä, jonka yhteydessä suunniteltu tutkimuskausi on tarkoitettu toteuttaa. Suosituskirjeet tulee lähettää sähköpostin pdf-liitetiedostona suoraan säätiön asiamiehelle apurahojen hakuaikana.

Hakuaika päättyy 15.1.2026.

Lisätietoja antavat säätiön hallituksen puheenjohtaja, akateemikko Risto Nieminen (risto.nieminen@aalto.fi), säätiön hallituksen jäsen, professori Tuuli Toivonen (tuuli.toivonen@helsinki.fi) sekä asiamies Timo Ävist (timo.avist@helsinki.fi, 02941 22102).

OSK. HUTTUSEN SÄÄTIÖ sr

Hallitus

Vertailussa akateemiset palkat Pohjoismaissa

Suomi sijoittuu monissa akateemisten palkkojen pohjoismaisissa vertailuissa keskitasolle.

Post doc -tutkijoiden, tohtorikoulutettavien ja yliopisto-opettajien palkat jäävät Suomessa alle korkeakoulutettujen keskiarvon.

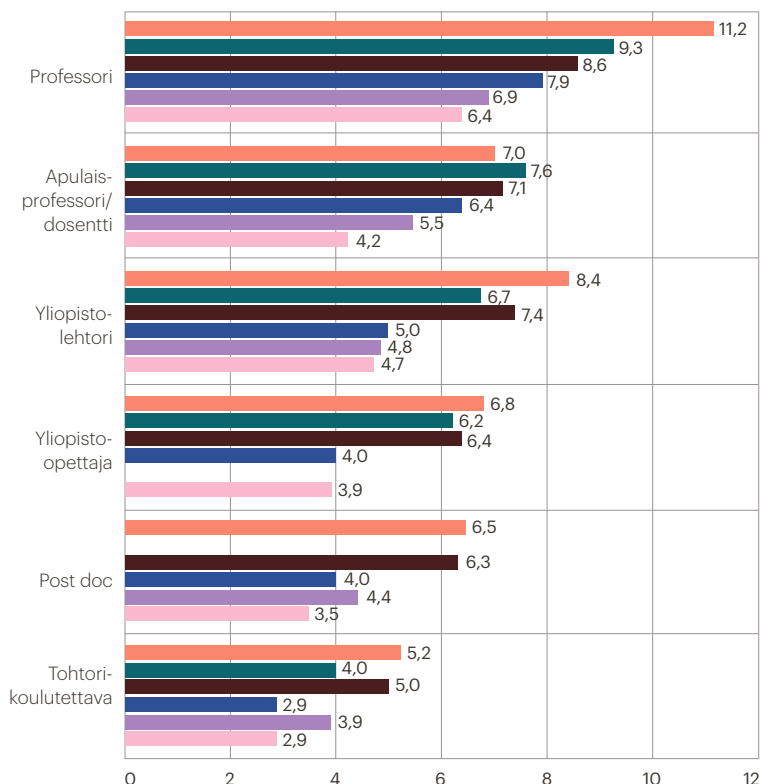
Akateemisten palkkojen keskiarvo maittain

Akateemiset palkat ovat korkeimmat Tanskassa ja Islannissa, matalimmat taas Ruotsissa palkan nimellisarvolla mitattuna. Ostovoimaan perustuva tarkistus kaventaa eroa.

Palkat perustuvat 31.10.2024 voimassa olleisiin valuuttakursseihin.

Keskimääräinen bruttopalkka kuukausittain (1 000€)

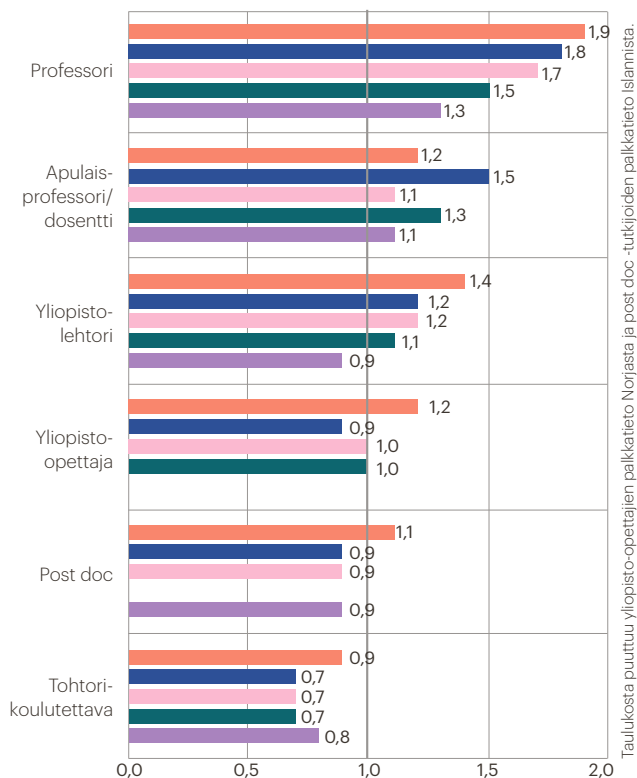
Taulukosta puuttuu yliopisto-opettajien palkkatieto Norjasta ja post doc -tutkijoiden palkkatieto Islannista.

Akateemiset palkat vs. kansallinen keskipalkka korkeasti koulutetuille työntekijöille

Keskipalkkojen suhde kansalliseen korkeakoulutettujen keskiarvoon perustuu Eurostatin tietoihin (2022). Korkeakoulutus = kandidaatin tutkinto tai korkeampi. Tietoja ei ole saatavilla Färsearilta.

Tanska Suomi Ruotsi
Islanti Norja

Pohjoismaista Norjassa on pienin ero akateemisten palkkojen ja muiden korkeakoulutettujen kansallisen keskiarvon välillä.

Sukupuoleen perustuvat palkkaerot ovat Pohjoismaissa pienet

Pienimmät erot ovat Norjassa.

95%

Naispuolisten professorien keskipalkka Suomessa miesprofessorien keskipalkkaan verrattuna

97%

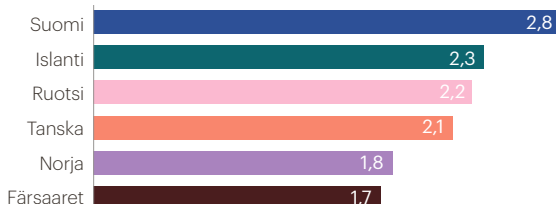
Naispuolisten apulaisprofessorien keskipalkka Suomessa miespuolisten kollegoiden keskipalkkaan verrattuna

96%

Naispuolisten yliopistolehtorien keskipalkka Suomessa miespuolisten yliopistolehtorien keskipalkkaan verrattuna

Keskimääräinen professorin palkka verrattuna tohtorikoulutettavan palkkaan.

Suomessa on jyrkin palkkaprogressio tohtorikoulutettavien ja professorien välillä.

Luottamusmies turvaa liiton jäsenten oikeuksia

Akateemisen maailman työsuhteet ovat melkoinen viidakko. Alaa leimaavat toistuvat määräaikaiset työsopimukset ja eri tehtävien välillä tasapainoilu. Luottamusmiehet pitävät yliopiston työntekijöiden puolta matkalla viidakon halki.

ANSSI BWALYA

GETTY IMAGES

Työnantajalla on aina enemmän valtaa kuin yksittäisellä työntekijällä. Tämän vuoksi työpaikoilla tarvitaan luottamusmiehiä, selittää pääluottamusmiehenä Tampereen yliopistolla toimiva Suomen kirjallisuuden professori **Mari Hatavara**. Asetelma muuttuu tasavertaisemmaksi, kun työntekijä voi tukeutua ammattiliittojensa edustajiin.

”Yhdessä järjestäytyneesti toimiminen on aina todella paljon tehokkaampaa kuin se, että jokainen joutuisi yksin selvittämään asioita ja ajamaan omaa asiaansa.”

Luottamusmies edustaa ammattiliittonsa jäseniä työsopimusta koskeissa paikallisissa neuvotteluissa ja neuvoo työsopimuksiin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi luottamus-

miehet osallistuvat usein yliopistojen päätöksentekoon erilaisissa yhteistoimintaryhmissä. Luottamusmiesjärjestelmän tavoitteena on edistää sopimusten noudattamista, auttaa selvittämään mahdollisia erimielisyyksiä työnantajan ja henkilöstön välillä sekä ylläpitää työrauhaa. Luottamusmiehet valitaan vaaleilla, toimikausi kestää tyypillisesti kaksi tai kolme vuotta. Professoriliiton, Tieteentekijöiden ja Yliopistojen opetusalan liiton luottamusmiehet ovat kaikki Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestön eli JUKOn luottamusmiehiä.

VÄHÄN ROTIA TYÖELÄMÄÄN

Monia asioita yliopistoissa ei ole järjestetty aivan ihanteellisesti työntekijöiden tai heidän

ydintehtäviensä kannalta. Halu vaikuttaa havaitsemiinsa epäkohtiin vei Hatavaran luottamusmiestoimintaan.

Samaa kertoo luottamusmies **Sanna Niskanen** Itä-Suomen yliopistosta. Hän on toiminut pitkään kielikeskuksen opettajana ja huomaa toistuvasti työssään, etteivät opettajat aina täysin tunne oikeuksiaan. Kollegat eivät välttämättä tiedä, mitkä kaikki tehtävät todella sisältyvät heidän työhönsä kokonaistyöajassa.

”Me luottamusmiehet olemme siinä tukena ja voimme tuoda hommaan vähän rotia”, Niskanen summaa rooliaan.

Luottamusmieheen voi tukeutua monenlaisissa pulmissa. Usein kysymykset liittyvät määräaikaisiin työsuopimuksiin. Työsuhteen määräaikaaisuudelle tulisi yliopistoissakin aina olla perusteltu syy. Toisiinsa kytkeytyvien sijaisuuksien ja ulkopuolisen silmään melko mystisten tenure track -polkujen keskellä määräaikaaisuuden perusteiden selvittely voi kuitenkin vaatia aikaa ja asiantuntemusta.

Toisena huolenaiheena Niskanen mainitsee poissaoloja koskevat järjestelyt. Jos työnte-

kijä joutuu olemaan pidempään poissa töistä esimerkiksi sairausloman vuoksi, täytyy kyseiselle vuodelle tehtyä työsuunnitelmaa muokata esihenkilön kanssa. Tunnollisimmat työntekijät voivat ajatella, että heidän tulisi kuroa menetetty työmäärä umpeen töihin palatessaan.

MALTILLINEN EDUNVALVOJA

Luottamusmiehen roolillakin on rajansa. Mari Hatavaran mukaan luottamusmiehiin otetaan usein yhteyttä työyhteisön ristiriitatilanteissa. Luottamusmiehet auttavat toki mahdollisuuksien mukaan, mutta esimerkiksi epäasiallista käyttäytymistä koskevat syytökset kuuluvat ennemmin työsuojeluvaltuutetuille.

Lapin yliopiston oikeusinformatiikan lehtori **Jarmo Kiuru** toimii sekä luottamusmiehenä että työsuojeluvaltuutettuna. Vaikka luottamusmiestoimintaa ja työsuojelua ohjaavat eri lait, kietoutuvat työsuopimusasioiden selvittely ja työhyvinvoinnin turvaaminen välillä arjen ongelmatilanteissa toisiinsa.

”Se joskus vähän yksinkertaistaa tätä omaa työtä, kun on myös työsuojeluvaltuutettu.”

”Yhdessä järjestäytyneesti toimiminen on aina todella paljon tehokkaampaa kuin se, että jokainen joutuisi yksin selvittämään asioita ja ajamaan omaa asiaansa.”

Käsitys luottamusmiehestä työntekijän puolustajana voi toisinaan olla turhan yksioikoinen. Kiuru huomauttaa, että luottamusmiehenä voi päätyä selvittämään monimutkaisia tapauksia, joissa ei ole kyse vain yksittäisen työntekijän ja työnantajan välisestä ristiriidasta. Jos mukana on useita työntekijöitä, ei luottamusmies voi alkaa vain yhden heistä avustajaksi. Tehtävään kuuluu koko jäsenistön edustaminen.

Luottamusmiehen mukanaoloa ristiriitatilanteissa voidaan välillä jännittää liiaksikin.

Kiuru korostaa, ettei luottamusmies tee päätöksiä kenenkään ylitse, vaan avustaa ongelmien ratkaisemisessa asiapohjalta. Sanna Niskanenkin painottaa luottamusmiesten tutustuvan aina puolueettomasti kunkin tapauksen yksityiskohtiin. Luottamusmies ei lähde heti yhteydenoton saatuaan kutsumaan jäsenistöä barrikadeille, vaan asioiden selvittely alkaa maltillisesta perehtymisestä työsuhdetta koskeviin kysymyksiin. ▲

Auttamisen iloa ja uuden oppimista

Luottamusmiehenä toimimisen parhaina puolina haastatellut mainitsevat kollegoiden auttamisen ja mahdollisuuden tutustua uusiin ihmisiin oman yliopiston eri yksiköistä ja muista yliopistoista halki Suomen. Toiminta tarjoaa virkistävää vaihtelua muuhun työarkeen, ja luottamusmiehistä muodostuu ikään kuin toinen työyhteisö.

Luottamusmiehet kokevat voivansa vaikuttaa työsuhteita koskeviin kysymyksiin, vaikka kaikki tapaukset eivät ratkeakaan toivotulla tavalla. Samaan aikaan osa pohtii, jääkö työntekijöiden edustajien kuuleminen välillä näennäiseksi.

Mari Hatavaran mukaan työntekijäpuolen vaikutusvaltaa voitaisiin vahvistaa rakenteellisilla uudistuksilla. Esimerkiksi työehtosopimuskiistoissa voitaisiin ottaa mallia Ruotsista ja antaa työntekijäpuolelle ensisijainen tulkintaoikeus. Lisäksi yhteistoimintalakia voisi uudistaa niin, että työnantajalle

tulisi velvoite raportoida, mitä konkreettisia vaikutuksia vuoropuhelulla henkilöstön edustajien kanssa on ollut.

Haastatellut pitävät joka tapauksessa luottamusmiehen työtä antoisana tapana vaikuttaa myönteisesti omaan työyhteisöön. Tehtävä vaatii valmiutta perehtyä sopimusteksteihin sekä vuorovaikutustaitoja ja kärsivällisyyttä. Tärkeintä on kuitenkin halu oppia uutta – suurin osa taidoista karttuu matkan varrella. JUKO järjestää kattavasti koulutuksia, joissa kokemattomampikin pääsee jyvälle työsuopimusten maailmasta. Lisäksi kiperissä tilanteissa voi kääntyä pääluottamusmiehen tai liiton puoleen. Sanna Niskanen kannustaa kokeilemaan rohkeasti ainakin varaluottamusmieheksi lähtemistä. Niin hänkin näihin tehtäviin päätyi.

”Ensin vähän pikkuvarpaalla kylmään veteen, ja sitten se alkoikin kiinnostaa.”

Kirjasto on tiedeyhteisön aktiivinen muisti

Kun tieteellinen tieto on julkaistu, alkaa informaatioalan ammattilaisten työpanosta vaativa osuus. Tieto on tallennettava ja järjestettävä niin, että se on myös helposti löydettävissä ja käytettävissä. Tänä vuonna 60 vuotta täyttävä Informaatioalan akateemiset ry eli INA näkee korkeakoulut tulevaisuudessa monimuotoisina digitaalisina oppimisympäristöinä ja innovaatiokeskuksina, jotka tukevat opiskelua, tutkimusta ja tieteentekijöiden vuorovaikutusta.

LEENA KOSKENLAAKSO

Millaisia kirjastot ovat vuonna 2050? Visionäärien mielikuvissa teknologinen kehitys on tehnyt kirjastoista reaaliaikaisia tietoinfrastruktuureja, joissa tekoäly, lisätty todellisuus (AR) ja virtuaalitodellisuus (VR) tukevat tiedonhakua ja tutkimusta. Opiskelija voi siirtyä virtuaaliseen tutkimuslaboratorioon, jossa aineistot avautuvat dynaamisina 3D-datavisualisointeina, ja saada käyttäjän tutkimusprofiilia hyödyntävilta kirjastojen järjestelmiltä kontekstuaalisia suosituksia tieteellisistä lähteistä.

Alalla on tapahtunut paljon muutoksia läpi vuosikymmenien. Aina, kun uusia tekno-

logioita on otettu käyttöön, on ennustettu töiden loppuvan kirjastoväeltä. Informaatioalan akateemiset ry INAn puheenjohtaja, filosofian tohtori **Jussi Hyvärinen** ei usko tähän uhkakuvaan. Teknologisissa murrosvaiheissa informaatioalan asiantuntijuus on vain korostunut, ja vähentyneiden tehtävien tilalle on aina tullut uusia. Tulevaisuudessa avainasemassa ovat informaatiolukutaidon opettaminen, tekoälyn vastuullinen hyödyntäminen tutkimuksen ja opetuksen välineenä samoin kuin avoin julkaiseminen ja tutkimusdatan hallintapalvelut.

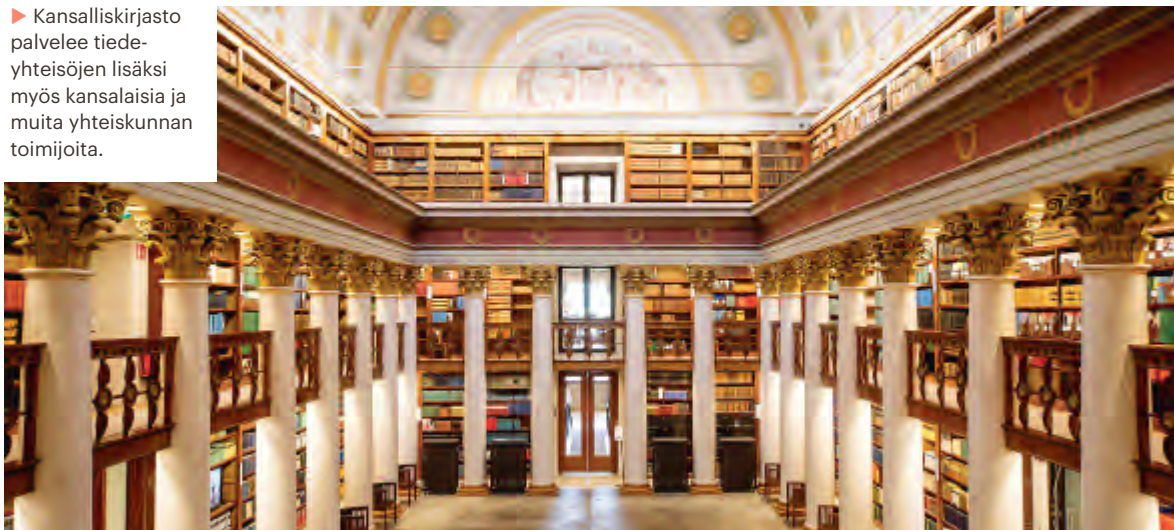
”Meitä tarvitaan tulevaisuudessakin. Me olemme aina pystyneet vastaamaan uusiin

► Korkeakoulukirjasto toimii aktiivisena yhteistyökumppanina tutkimusprosessin eri vaiheissa ja opetuksessa.

► Kansalliskirjasto palvelee tiedeyhteisöjen lisäksi myös kansalaisia ja muita yhteiskunnan toimijoita.

KUVA: HELJÄ KORKIALA / KANSALLISKIRJASTO

haasteisiin ja uudistumaan ajan mukana. Korkeakoulukirjasto ei ole vain tukipalvelu, vaan aktiivisena yhteistyökumppanina mukana tutkimusprosessin eri vaiheissa ja opetuksessa.”

LAAJA TEHTÄVÄKENTTÄ

Kirjastoissa työskentelevillä asiantuntijoilla on laaja tehtäväkenttä. Siihen kuuluu korkeakoulujen opetuksessa ja tutkimuksessa käytettävän kirjallisuuden tarjoaminen, julkaisutiedon keruu ja avoin julkaiseminen, avoimen tieteen ja tutkimuksen edistäminen ja tuki, ajantasaisen tutkimuskirjallisuuden hankinta sekä kokoelmien kehittäminen ja ylläpito.

Informaatikkojen ja kirjastonhoitajien työssä kaikki lähtee asiantuntemuksesta, joka liittyy tieteellisen tiedon tallentamiseen ja

Tietoa pitää pystyä järjestämään ja hallitsemaan siten, että se on myös löydettävissä.

sen hallintaan eri formaateissa. Tietoa pitää pystyä järjestämään ja hallitsemaan siten, että se on myös löydettävissä.

”Opastamme asiakkaita löytämään tietoa ja koulutamme heitä informaation lukutaidossa. Me perehdytämme opiskelijoita tieteellisen tiedon hakuun ja hallintaan sekä ohjaamme vastuulliseen tieteen tekoon esimerkiksi

Opastusta kirjaston käyttäjille

Informaatioalan akateemiset ry (INA) on hiljattain 60 vuotta täyttänyt Tieteentekijöiden jäsenyhdistys, johon kuuluu noin 400 jäsentä. Yhdistyksen jäsenet ovat kirjastonhoitajia, tietoasiantuntijoita, informaatikkoja ja muita tiedonhallinnan asiantuntijoita, jotka työskentelevät yliopistoissa, korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa sekä muissa informaatioalan organisaatioissa.

Osa jäsenistöstä toimii esihenkilö- ja johtotehtävissä. Useimmilla jäsenillä on ylempi korkeakoulututkinto mutta ei tutkijakoulutusta, vaikka tohtoreiden osuus on kasvussa.

◀ Helsingin yliopiston kirjasto vuonna 1941.

lähteiden käytön ja viittaamiskäytäntöjen suhteen”, Hyvärinen selittää.

Hän antaa käytännön esimerkin tiedonhausta ja lähteiden käytöstä: Jos opiskelija hakee esimerkiksi tietoa suomalaisten kulutustottumuksista, ensin pitää analysoida, mitkä ovat ne käsitteet, joilla kyseistä tietoa voi löytää, ja sitten valita kieli, jolla tietoa haetaan. Samoin on nimettävä lähde, josta tietoa haetaan ja päätettävä, miten haku rajataan ajallisesti. Kun tietokantaan on syötetty halutut hakusanat, pitää arvioida saatuja tuloksia: vastaavatko ne omaa hakua ja mikä on niiden laatu sekä tieteellinen taso.

PAHVIKORTISTOT JA BIBLIOGRAFIAT

INA täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Tuona aikana yhdistyksen jäsenten työ on muuttunut paljon.

”Vuonna 1965 kirjastot ostivat kirjoja, ja niihin tilattiin lehtiä. Kirjoista ja lehdistä tehtiin pahvikortisto, josta näkyivät niiden julkaisutiedot tekijän, nimen tai aihepiirin mukaan. Korttien avulla kirjastonhoitajat auttoivat sitten asiakkaita löytämään kirjojen ja lehtien sijainnin kirjaston hyllyiltä”, Hyvärinen kertoo.

Myös tieteellisen tiedon haku on muuttunut. 1960-luvulla kaikki vuoden aikana ilmestyneiden julkaisujen tiedot tietyltä tieteentalalta koottiin bibliografioihin. Kaukolainat tilattiin

aluksi kirjeitse ja sittemmin telefaxilla ja puhelimella muualla sijaitsevista kirjastoista.

MIKROFILMEISTÄ TIETOKANTOIHIN

Tietokoneiden yleistyminen 1980-luvulla vaikutti aineiston hallintaan, ja pahvikortistot katosivat. 2000-luvulla tieteellisiä lehtiä alettiin julkaista verkossa, ja paperilehtien tilaaminen vähentyi tai loppui. Kirjastoihin alettiin tilata elektronisia kirjoja ja lehtiä, ja vähitellen erityisesti tieteellisten kirjastojen aineistot ovat muuttuneet elektronisiksi.

Vielä 1990-luvulla mikrofilmien lukulaitteet olivat kirjastoissa tuttu näky, mutta niiden käyttö alkoi hiipua digitaalisten aineistojen yleistyessä 2000-luvun puolella. Bibliografoiden tilalle ovat tulleet kirjastojen tarjoamat sähköiset tietokannat. ▲

Pitkä ja mutkikas historia

INA perustettiin vuonna 1965 nimellä Tieteellisten Kirjastojen Virkailijat ry (TKV). Jotta TVK olisi päässyt Akavan jäseneksi, Akava kehotti sitä yhdistymään Kirjastovirkailijayhdistyksen kanssa. Kirjastovirkailijat oli liittynyt Akavaan jo 1954. Nämä kaksi kirjastonhoitajien ammattijärjestöä perustivatkin pitkien neuvottelujen jälkeen vuonna 1965 katto-organisaation Kirjastonhoitajien Keskusliitto. Vuonna 1986 yhdistyksen nimeksi vaihtui Kirjastonhoitajat ja Informaatikot ry (KiBi). Kirjastonhoitajien Keskusliitto purettiin vuonna 1991, ja seuraavana vuonna KiBi liittyi Korkeakoulualan assistenttien ja tutkijain liittoon (KATL). Se on vuodesta 1997 lähtien tunnettu nimellä Tieteentekijöiden liitto.

Opetuksen vaikeat aiheet: Mitä opettaja saa sanoa?

Yliopiston ilmapiiri määrittelee, mitä opettaja voi opetuksessaan sanoa, mistä taas vaietaan. Myös poliittinen paine voi tulla miltä suunnalta vain.

MAI ALLO

GETTY IMAGES

”Jokin muuttui vuoden 2010 jälkeen.” Tämä lause toistuu useiden tutkijoiden puheissa. Vuosiluku vaihtelee hiukan puhujan mukaan: vuodet 2015 ja 2016 kuuluvat vastauksissa myös.

Kyse on yliopiston ilmapiiristä, siitä, mitä saa opettaessaan sanoa, tutkiessaan kysyä tai millaisia mielipiteitä kahvipöydässä saa esittää.

Vuosikymmeniä yliopistolla työskennellyt kasvatustieteilijä arvelee, että hahmoton muutos tuntui erityisen voimakkaana naisvaltaisilla tieteenaloilla:

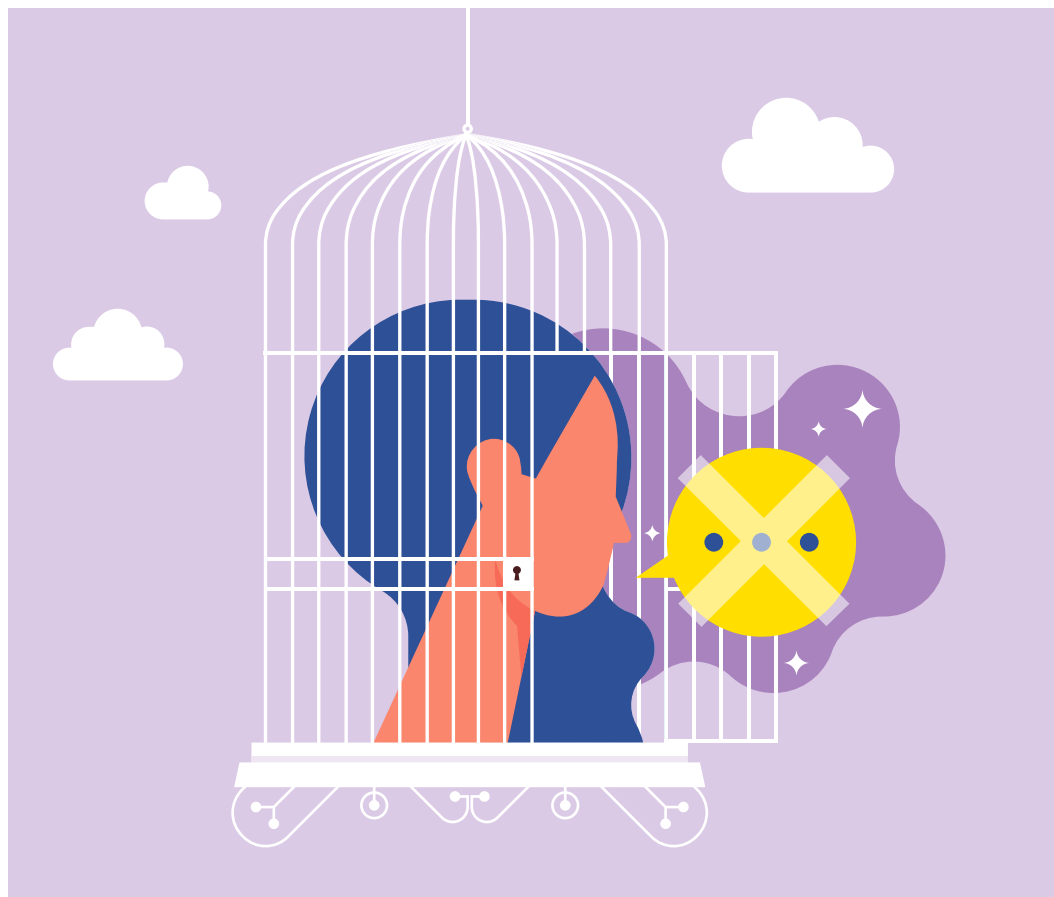
”Opiskelijat tulivat jotenkin aiempaa herkemmiksi. Yliopistopedagogiikan kurssin osallistujat pohtivat, voiko tietyllä tavalla sanoa tai loukkaantuuko joku. Alkoi ilmestyä kylttejä ja huomautuksia syrjimättömistä vyöhykkeistä. Sitten tulivat turvalliset tilat.”

ETNISYYS, SUKUPUOLI, POLITIikka VAIKEITA AIHEPIIREJÄ

Tulenaroiksi aiheiksi nousivat etnisyys, sukupuoli, seksuaalietiikka ja politiikka, mikä selviää **Jenni Marjokorven** ja **Mikko Puustisen** tutkimuksista. Kumpikin on kasvatustieteilijä ja tutkija Helsingin yliopistossa.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että konservatiivisia näkemyksiä ei hyväksyttäisi. Yläkoulun opettaja on joutunut välttelemään evoluutiosta puhumista oppilaiden tai näiden vanhempien tuotua ilmi luomisoppiin nojaavan maailman kuvansa, jota ei sopinut loukata.

Puustinen ja Marjokorpi käyvät tuoreessa *Erimielisten tila* -kirjassaan läpi opetus-tilanteita yliopistoissa ja peruskouluissa: miten pitäisi reagoida, jos oppilas sanoo historian tunnilla, että holokausti on valhe?

Puustinen ja Marjokorpi toteavat, ettei opettajan tuossa tilanteessa kannata moralisoida saati kiihtyä. Faktat riittävät, siis se, että opettaja perustelee väitteensä tosiasioilla, kuten dokumenteilla, ja avaa, miten kyseisen tiedonalan tieto rakentuu. Myös oppilaalta voi pyytää perustelua – kuitenkin niin, ettei aikuinen nolaa teini-ikäistä.

Puustisen ja Marjokorven mukaan vaikeita aiheita ei pidä vältellä eikä väistellä.

”Näin siksi, että koulutuksen tarjoama tieto ja kyky keskustella aivan kaikkien kanssa on välttämätön lähtökohta demokratian ylläpitämiseen ja vahvistamiseen.”

Puustisen ja Marjokorven näkemyksen hyväksynee luultavasti kuka tahansa yliopistolainen. Heidän toimittamassaan teoksessa huomioidaan toki sekin, että osa vaikeista

asioista on arvokysymyksiä. Niihin ei ole oikeaa ratkaisua. Sellaista ei löydy tosiasioista eikä tieteen menetelmin ylipäätään. Arvoista ei siten päästä yksimielisyyteen – eikä ehkä pidäkään.

Esimerkiksi raskaudenkeskeytyksen hyväksyttävyyys tai se, onko ilmastonmuutos ihmiskunnan suurin vai vasta kolmanneksi suurin ongelma tai mikä olisi paras keino sen torjumiseen, tulevat aina jakamaan mielipiteitä, vaikka faktat olisivat kaikille samat.

OPETUKSEEN PUUTUTAAN VASEMMALTA JA OIKEALTA

Arvot ja maailmankuvat ovat törmäilleet toisiinsa aina, myös kampuksilla. Dogmatiikan professori **Olli-Pekka Vainio**, yksi *Erimielisten tila* -kirjan kirjoittajista, näkee tämän

hyvänä asiana. Vainio on yliopiston omissa tilaisuuksissa puhunut ”vaarallisten tilojen” tarpeesta yliopistolla.

”Yliopistolla juuri pitää altistua sille, että omat näkemykset kyseenalaistetaan tai että ne joutuu toisille perustelemaan. Tämän kuitenkin voi ja se pitää toteuttaa kollegoita tai keskustelukumppaneita pilkkaamatta”, Vainio sanoo.

Hän työskenteli tutkijana Yhdysvalloissa vuonna 2008 ja vuosina 2016–2017 eli molempien presidenttien, sekä **Barack Obaman** että **Donald Trumpin**, valtaannousun aikana.

Ilmapiiri tullehtui Yhdysvaltojen kampuksilla Obaman aikana monin verroin voimakkaammin kuin Suomessa hiukan myöhemmin. Kiellettyjä sanoja ja vaiettuja aiheita ilmeni yhä enemmän, kuten myös luento- ja kirjaboikotteja – suvaitsevuuden ja liberalismien nimissä.

Jo tuolloin osa tutkijoista varoitteli, että sensuurimielialasta voi seurata se, että vallan vaihtuessa vastapuoli käyttää samoja tai vielä pahempia keinoja. Niin on käynytkin, Vainio sanoo ja viittaa trumpilaisen ajattelun ja vasemmistoon verrattuna päinvastaisten kieltolistojen leviämiseen.

Vainio ei näe näin voimakasta vastakkainasettelua Suomessa. Hän itse opettaa tällä hetkellä vain vähän, mutta sanoo näppituntumanaan, että esimerkiksi oikeistoaktivisti **Charlie Kirkin** murha ei täällä herätä opiskelijain keskuudessa juuri minkäänlaisia reaktioita.

VÄLTYYKÖ FYYSIKKO TABUILTA?

Erimielisten tila -kirjan kirjoittajat ovat pääasiassa historioitsijoita, yhteiskunta- ja kasvatustieteilijöitä. Miksi luonnontieteilijät loistavat poissaolollaan? Helsingin yliopiston kansleri **Kaarle Hämeri** on fyysikko, joka johtaa a tuhansien erimielisten ihmisten tilaa.

”Ehkä luonnontieteissä ainakin opetus-tilanteet ovat vähän yksiselitteisempiä”, arvelee Hämeri.

”Voi olla niinkin, että matemaattisiin aineisiin suuntautuvilla opiskelijoilla on opinnot aloittaessaan yhtenäisempi tai selkeämpi käsitys tulevasta tieteenalastaan kuin humanisteilla.”

Palataan päärakennuksesta vielä laitoksille kysymään, onko esimerkiksi kasvatustieteissä aiheita tai näkökulmia, joita ei saa tutkia tai tehdä niistä opinnäytettä, vaikka tutkimuksen vapaus on yliopistolaissa?

Ansioitunut kasvatustieteilijä istuu hetken hiljaa, katsoo kysyjää silmiin ja nojautuu sitten taaksepäin tuolissaan.

”Kyllä. Kyllä meillä onsanoisinko... ei-toivottuja aiheita.”

”Mitä ne ovat?”

Taas hetken hiljaisuus ennen vastausta.

”En sano.”

Nimettömänä esiintyvien haastateltavien nimet ovat toimituksen tiedossa ▲

Millaiset ovat kokemuksesi etätöistä?

Moni akateeminen tekee töitä mobiilisti ja monipaikkaisesti kotona, matkoilla ja liikenteessä.

Saara Koikkalainen

yliopistotutkija,
Itä-Suomen yliopisto

KAMPUKSELLAMME on laadittu työskentely-ympäristöjen kompassi, jolla linjataan tilojen käyttöä. On luovuttu ajatuksesta, että esimerkiksi professorilla pitäisi aina olla iso työhuone, vaikka sitä ei käyttäisi. Itse olen kiinnittynyt kampustyöntekijä, sillä teen tutkimusta pääsääntöisesti työhuoneessani. Minulla on paljon etäkokouksia, joihin tarvitsen rauhallisen tilan. Työpaikalla työskentely on minulle myös teknisesti helpompaa, sillä tarvitsen isoa näyttöä.

Teen etätöitä satunnaisesti esimerkiksi työmatkoilla. Läsnäolo on arjen liimaa, joka tukee työhyvinvointia. Tiukat määräykset etä- ja läsnätyöistä eivät mielestäni ole tätä päivää. Esimerkiksi merkittävä osa opetuksesta on paikasta riippumatonta verkko-opetusta. Etätyömahdollisuus on myös alueellisen tasa-arvoisuuden kysymys.

Panu Moilanen

lehtori,
Jyväskylän yliopisto

OLEN TYÖSKENNELLYT viitisentoista vuotta mobiilisti ja monipaikkaisesti. Se tarkoittaa työntekoa paitsi työhuoneessani yliopistolla, myös muualla yliopiston tiloissa, kotona ja matkoilla. Olen suurimman osan ajasta yliopistolla. Työpaikalle minua vetää ennen kaikkea työyhteisö ja viihtyisä työympäristömme. Lisäksi teen paljon töitä muualla. Jään kotiin tekemään töitä, jos työ on erityistä paneutumista vaativaa. Käytännössä kaikki luento- ja muut tallenteet teen kotityöpisteessä. Mobiilisti teen työtehtäviä, joihin ei liity tarvetta puhua ja joiden tekemiseen riittää tietokone.

Jyväskylän yliopistossa kokonaistyöajassa oleva opetus- ja tutkimushenkilöstö saa työskennellä hyvin vapaasti niin ajan kuin paikankin suhteen. Meidän odotetaan olevan opetusperiodien aikana tavoitettavissa neljänä päivänä viikossa.

Kuva: Jyväskylän yliopisto /
Petteri Kivimäki

Tuija Gadd

tutkimusprofessori,
Ruokavirasto

OLEN TYÖPAIKALLA kahdesta kolmeen päivään viikossa, tilanteen mukaan. Pidän läsnätyöstä, jos muutkin ovat läsnä. Myös työtehtävät vaikuttavat valintaan. Jos minulla on koko päivää etäkokouksia ilman taukoja, tuntuu turhautavalta mennä työpaikalle.

Pidän läsnätyöstä, sillä silloin tapaan ihmisiä. Työpaikalla on helppo vaihtaa muutama sana tai kysyä jotain ohimennen. Paljon isompi kynnyks on ottaa yhteyttä puhelimella, Teamsillä tai viestillä. Koen, että olisi tylsää työskennellä vain kotona. Esimerkiksi kirjoitustyöt, joissa tarvitsen kahta näyttöä, on helpompi tehdä läsnätyössä. En ole viritänyt toista näyttöä kotiin. Toisaalta etätyö antaa enemmän mahdollisuuksia pilkkoa päivää ja antaa vapautta, kun työmatkaan ei kulu aikaa.

Inspiraatio

Kirja

Kuormittava opetustyö

Hyvinvoiva korkeakouluopettaja tarvitsee ympärilleen hyvinvoivan korkeakoulun.

”Opetuksen jälkeen vain istuin lattialla ja haukoin henkeä”, kirja alkaa. Yliopistossa opetustyö on kuormittavaa ja kuitenkin vähemmän arvostettua kuin tutkimus. Ammattikorkeakouluissa opettajia rassaavat usein yhteistyö työmaailman kanssa sekä vaatimukset tutkimusosaamisen kehittämisestä.

Omituista kyllä, peruskoulun opettajien hyvinvointia on tutkittu enemmän kuin korkeakoulujen. Tämä kirja paikkaa puutetta usean tutkijan ja näkökulman voimin. Yksilöpsykologia ei riitä. Pedagoginen hyvinvointi on laajempi asia. Se syntyy onnistuneesta opiskelijoiden ja opettajien dialogista sekä siitä, miten työyhteisö tukee pedagogista työtä. Myös opettajan ymmärrys ja tietoisuus työs-

tään, sen arvoista ja päämääristä on hyvinvoinnin kannalta korvaamatonta. Jos hyvinvoiva korkeakouluopettaja tarvitsee ympärilleen hyvinvoivan korkeakoulun, niin korkeakoulu vaatisi taustalleen hyvinvoivan yhteiskunnan, mikä taas on isompi ja kinkkisempi ongelma.

Pekka Wahlsted

Hyvinvoiva ja pedagogisesti osaava korkeakouluopettaja. Anna Parpala & Liisa Postareff (toim.) Vastapaino 2025. 265 s.

Tiedeohjelma

YLE

Miten Suomen kansalliskasvis saadaan säilymään? Millaisia ovat luonnossa esiintyvät symmetriat, ja miksi ne meitä miellyttävät? Millaisia ovat aurinkokuntamme pyrstötähdet, komeetat tai tähtienvälisestä avaruudesta saapunut vierai-

lija? Ajankohtainen tiedepodcast tutkii aikamme ilmiöitä tieteen näkökulmasta ja lisää ymmärrystä itsestämme ja maailmasta. Ohjelmasarja tarjoaa kertomuksia maailmankaikkeuden ääristä ihmiskehon syövereihin.

Yle Areena Tiedeykkönen.

JÄRJESTÄ ONNISTUNUT KONFERENSSI JYVÄSKYLÄSSÄ!

Jyväskylä Convention Bureau

auttaa kansainvälisen kokouksen,
seminaarin tai konferenssin
hankkimisessa Jyväskylään.

Tarjoamme maksutonta
ja puolueetonta asiantuntija-apua
suunnitteluvaiheessa,
mm. hakumenettelyssä
ja hakuvaiheen markkinoinnissa.

Tutustu kongressijärjestäjän
tietopakettiin verkkosivuillamme
www.jcb.fi

Ota yhteyttä Jyväskylä Convention Bureau / jaana.ruponen@jyvaskyla.fi / +358 50 344 6496

Tutkija, hae apurahaa!

SLS:n tutkimusrahoitusta voivat hakea uran eri vaiheissa olevat humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkijat, joiden tutkimus kytkeytyy Suomen ruotsinkieliseen kulttuuri- tai yhteiskuntaelämään, ruotsin kieleen tai Ruotsin aikaan Suomen historiassa. Rahoitettava tutkimus voi olla myös vertailevaa, ja sen voi julkaista millä tahansa kielellä.

Lisäksi myönnämme apurahoja erikoisrahastoista muun muassa ympäristötieteeseen, teknologiaan ja teologiaan liittyvään tutkimukseen.

Tuemme tutkimusta vuosittain noin 7 miljoonalla eurolla.

Haku aika on **1.–28.2.2026**.

Lisätietoja: sls.fi/fi/tiederahoitus

Odotamme innolla hakemustasi!

*Tilaa uutiskirje
ja saat ajan-
kohtaiset tiedot
apurahahauista:*

uutiskirjeet.sls.fi

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

Miten järjestyy tutkijavaihto ulkomaille?

Mistä aloitan? Mistä kannattaa etsiä vaihtokohdetta? Missä järjestyksessä asiat pitäisi hoitaa? Missä vaiheessa tukia haetaan? Moniin näistä kysymyksistä voi saada tukea omasta yliopistosta.

 EEVA YLITALO

Monia kiinnostaa opettaja- tai tutkijavaihto ulkomaille. Mistä asioista on huolehdittava itse, mistä saa apua yliopistolta, Itä-Suomen yliopiston kansainvälisten asioiden asiantuntija Merja Haapiainen?

Ulkomaille lähtevän tutkijan tai opettajan on itse ensin löydettävä sopiva vaihtokohde, ajankohta sekä selvitettävä vaihdon sisältö. Usein tutkijat työskentelevät tutkimusryhmissä, joiden kautta kansainväliset kontaktit löytyvät ja tiivistyvät. Monet partneriyliopistoistamme järjestävät henkilövaihtoviikkoja, joissa voi luoda kontakteja. Yliopistomme Kuopion kampuksella järjestetään helmikuussa vaihtoviikko, jonne kutsumme partnereitamme käymään. Myös tätä kautta on mahdollista alkaa suunnitella vaihtokohdetta.

Vaihdon sisällöstä ja kohteesta on aina ensin keskusteltava oman yksikön kanssa.

Millaisissa tapauksissa Erasmus+-vaihto tulee kysymykseen?

Kun vaihtoaika on lyhyt, muutamasta päivästä 60 päivään. Erasmus+-opettajavaihto on tarkoitettu opetusta antavalle henkilökunnalle (myös opetusta antavat tutkijat), ja ne ovat pääasiassa lyhyitä 3–5 päivän vaihtoja eurooppalaisiin kumppaniyliopistoihin. Näiden pääasiallinen tarkoitus on opettaminen. Vaihto-ohjelmaan kuuluu vähintään 8 tuntia opetussuunnitelmaan kuuluvaa opetusta. Henkilökuntavaihdot taas on tarkoitettu koko henkilökunnalle mukaan lukien opettajat, professorit ja tutkijat. Henkilökuntavaihdossa kohde voi olla korkeakoulu (ei tarvitse olla UEF:n kumppaniyliopisto), organisaatio tai yritys Euroopassa, ja fokus on opettamisen sijaan muussa yhteistyössä. Molemmat vaihto-ohjelmat voivat pitää sisällään esimerkiksi

Erasmus+-vaihdot toteutetaan ulkomaan työmatkoina.

uusien menetelmien opettelua, workshopeja tai job shadow -toimintaa. Ainoastaan konferenssit on rajattu ohjelmien ulkopuolelle.

Erasmus+-vaihdot toteutetaan ulkomaan työmatkoina. Ohjelman kautta saatava tuki kattaa matkan, majoituksen ja päivärahan. Ennen Erasmus+-hakemusta on siis selvitettävä, miten tuen yli menevät kustannukset korvataan ja saatava niille puolto omasta yksiköstä.

Jos vaihto kestää yli Erasmus+-ajan, on mahdollista saada osa vaihtoajan rahoituksesta Erasmuksen kautta, osa muualta. Yliopiston rahoituksen lisäksi monet säätiöt ja rahastot myöntävät apurahoja tutkijavaihtoon.

Hallinnoimme täällä yliopistolla vaihtoon liittyvät paperityöt ja neuvomme muissa käytännön asioissa, kuten vaihtoon liittyvien lomakkeiden täyttämisessä.

Miten toimitaan, jos ulkomaan työskentelyn aika on pidempi kuin kuukauden, senior HR-erityisasiantuntija Hanne Tanskanen Itä-Suomen yliopistosta?

Yli kuukauden kestävään oleskeluun ulkomailla solmitaan työnantajan kanssa sopimus ulkomailla työskentelystä. Tässä sovitaan esimerkiksi ulkomaan työskentelyyn liittyvistä kustannuksista sekä muista yksityiskohdista. Ulkomaan työskentelyn jaksolla työntekijä on vakuutettu työsuhteensa kautta Suomeen, ja työsuhteen edut ovat pääosin samat kuin kotimaassa. Alle kuuden kuukauden ulkomaan

työskentelystä ei yleensä aiheudu verovaihtoksia. Yli kuuden kuukauden ulkomaan jaksoissa minä tutkin, soveltuisiko ns. kuuden kuukauden verovapaussäännös Suomen verotuksessa. Työntekijä on vastuussa tarvittavien maahantulo- ja työlupien hankkimisesta, mutta käytännön apua saa mm. yliopiston hankkimasta viisumipalvelusta. Matkasuunnitelman tekemiseen saa apua matkatiimeiltä, ja matkojen varaamiseen ja suunnitteluun on käytössä matkatoimisto.

Kuinka paljon vaihdot kiinnostavat?

Merja Haapiainen: Varsinkin nuoret tutkijat käyttävät usein vaihto-ohjelman tarjoamaa mahdollisuutta oleskeluun kohdeyliopistossa tai -organisaatiossa väitöskirjansa ja tutkimusryhmänsä työn edistämiseksi. Opettaja- ja henkilökuntavaihtoja meillä toteutuu vuosittain noin 120. Henkilökuntavaihtoja toteutuu huomattavasti opettajavaihtoja enemmän. Monet haluaisivat olla vaihdossa pidempäänkin, mutta Erasmus-ohjelmassa korkeintaan 60 päivän pituiset vaihdot ovat mahdollisia.

Hanne Tanskanen: Kansainvälinen työskentely monine muotoineen on ollut kasvussa koronan jälkeisenä aikana. Euroopan maiden lisäksi meiltä lähdetään paljon esimerkiksi Yhdysvaltoihin. Pidempiä ulkomaan työskentelyn jaksoja on vuosittain 80–90. Myös etätyöt ulkomailla kasvattavat suosiotaan jatkuvasti, mutta niitä koskevat aivan omat säännöksensä. ▲

Yhteystiedot

PROFESSORILIITTO
– PROFESSORSFÖRBUNDET
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Teija Laitinen
teija.laitinen@professori.fi
puh. 045 657 5757

Toiminnanjohtaja
Tarja Niemelä
puh. 050 340 2725

Järjestöpäällikkö
Raija Pyykkö
puh. 09 4250 7011

Työsuhdepäällikkö
Leevi Mentula
puh. 040 521 8319

Talousvastaava
Anne Lehto
puh. 09 4250 7013

Järjestösihteeri
Mia Rikala
puh. 09 4250 7012

Viestintäpäällikkö
Leena Kurkinen
puh. 050 531 5465

Liiton toimisto:
puh. 09 4250 700

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@professoriliitto.fi
www.professoriliitto.fi

TIETEENTEKIJÄT
– FORSKARFÖRBUNDET
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Antti Pajala

Toiminnanjohtaja
Nina Hahtela
puh. 0207 589 616

Johdon assistentti
Elisa Rantoharju
puh. 0207 589 624

Talouspäällikkö
Sanna Hoikka
puh. 0207 589 613

Erityisasiantuntija
Miia Ijäs-Idrobo
puh. 0207 589 622

Neuvottelupäällikkö
Reetta Kuosmanen
puh. 0207 589 610

Viestintäpäällikkö
Eevastiina Aho
puh. 0207 589 617

Viestintäsuunnittelija
Milla Talassalo
puh. 0207 589 625

Jäsenpalveluasiantuntija
Marsa Nyqvist-Hämäläinen
puh. 0207 589 614

Jäsenpalvelu
easionti.tieteentekijat.fi
Jäsenpalvelu ma–to klo 9–12
puh. 0207 589 619

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@tieteentekijat.fi
www.tieteentekijat.fi/

**YLIOPISTOJEN OPETUSALAN
LIITTO YLL**
– FÖRBUNDET FÖR
UNDERVISNINGSEKTOREN VID
UNIVERSITETEN YLL
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Santeri Palviainen
puh. 040 537 6211
santeri.palviainen@oulu.fi

Järjestötoiminnan assistentti
Mari Yli-Olli
puh. 020 748 9620
mari.yli-olli@oaj.fi

Johtava erityisasiantuntija
Hanna Tanskanen
puh. 020 748 9621
hanna.tanskanen@oaj.fi

OAJ:n jäsenpalvelut
<https://yhteydenotto.oaj.fi/>

ACATIIMI

Päätoimittaja
Eeva Ylitalo
eeva.ylitalo@otava.fi
Ilmoita osoitteenmuutoksista omaan
liittoon.

Toimitus
Otavamedia Oy
Uudenmaankatu 10,
00015 Otavamedia.
yrityksille.otavamedia.fi